ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-м и ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЬАНДЭРЭ КЪЫДОКI

№230 (23.638) • 2017 гъэм щэкIуэгъуэм (ноябрым) и 30, махуэку • Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI • И уасэр зы тумэнщ • adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэмрэ Къэрал мылъкур зехьэныкIэ федеральнэ агентствэм и унафэщIымрэ Москва щыз3IущIащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэ КIуэкIуэ Юрий лэжьыгъэ Iуэхуки Москва щыхуэзащ Къэрал мылъкур зехьэныкIэ федеральнэ агентствэм и унафэщI Пристансков Дмитрий.

ЗЭIУЩIЭМ щытепсэлъыхьащ ди щIыналъэм и социально-экономикэ зыужьынигъэм, мыхьэнэшхуэ зиIэ проект щхьэхуэхэр мэкъумэш хозяйствэмрэ промышленностымрэ я IэнатIэхэм щыгъэзэщIэным япыщIа Iуэху куэдым. ЗэIущIэм щаубзыхуащ къыхалъхьа Iуэхуэхэр зэфIэгъэкIыныныкIэ яп3 игъэщIапхъэ къалэнхэмрэ ахэр щыдагъэкIыну пIалъэ пыухыкIахэмрэ.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1э.

КъБР-м и Iэтащхьэ КIуэкIуэ Юрий УФ-м финансхэмкIэ и министр Силуанов Антон хуэзащ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Iэтащхьэ КIуэкIуэ Юрий дыгъуасэ Москва щыхуэзащ Урысейм финансхэмкIэ и министр Силуанов Антон.

ЗЭIУЩIЭМ щытепсэлъыхьащ дызэрыт илъэсым республикэ бюджетыр зэрагъэзащIэм, абы и Iыхьэ псори зэгъэIуIуэу щытын папщIэ зэфIагъэкIхэм, апхуэдэу 2018 гъэм КъБР-м и финанс документ нэхъыщIхьэм нэхъ мыхьэнэшхуэ зиIэ и Iыхьэхэм.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1э.

Дзэм къыщагъэсэбэп вертолётхэм я кхъухьлъатэзехуэхэм Iуащхьэмахуэ лъапэ зыщагъэсащ

Дзэ-хьэуа къарухэм я еплIанэ армэмрэ Илщэ дзэ округым и ПВО-мрэ я авиацэм хиубыдэ вертолётУ Краснодар, Ставрополь крайхэм, КърымыкIыхэм я къхъулъатэзехуэхэм IущIхьэмахуэ лъапэ зыщыгъэсэн яуащ. Ми-35М, Ми-28Н, Ми-8АМТШ вертолёт цIэрыIуэхэр зыгъэIурыщIэхэр зы мазэкIэ хуагъэсащ къуршхэм къыщылъэтыхьыным.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1э.

Ди къуэш республикэхэм

Сом мелуан 380-м нэблагъэ

АДЫГЕЙ. ***Iэщ зыгъэхъуэхэм федеральнэ программэ къыззращтэрэ республикэм и апхуэдэ хьэрычэтыщIэхэм сом мелуан 379,9-рэ щратащ.***

РЕСПУБЛИКЭР а программэхэм хэтщ 2012 гъэ лъандэрэ. А зэманым хэриубыдэу гранти 153-рэ иратащ Iуэхум яужь ихьэхэм, унагъуэ Iэщ фермэ зиIэхэм ящыщу 36-м зыщIагъэкъуащ заужьынкI папщIэ.

Адыгейм и Iэтащхьэ КъумпIыл Мурат мэкъумэш IуэхуэхэмкIэ щыналъэ министерствэмрэ район унафэщIхэмрэ пщэрылъ ящищIащ къуажэдэсхэм ящыщу Iэщ зыгъэхъуну хуейкэм ядэIэпыкъуну. Апхуэдэуи республикэм и Iэтащхьэм яхуигъэуващ грантхэр къыззрагъэсэбэпым, мэкъумэш, Iэщ гъэхъун IэнатIэхэм щылажьэхэм я улахуэм зэрыхэхъуэм кIэлъыплъыну.

Фошыгъу жэгундэр бэгъуащ

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. ***Республикэм фошыгъу жэгундэр къехьэлIэжьныр щаухащ. Ар нэгъабэ елъытауэ процент 22-кIэ нэхьыбэ хъуащ.***

ПСОРИ зэхэту Къэрэшей-Шэрджэсым гектар мини 6,2-м къыщатIыжащ жэгундэ IэфI тонн 224,5-м нэс. Ику иту гектарым къытрахащ центнер 370,8-рэ, - жиIащ КъШР-м Мэкъумэш хозяйствэмкIэ и министерствэм и лэжьакIуэм.

Автобусыщ1э 25-рэ

Мы гъэм и кIэм ирихьэлIэу КъШР-м щахъуэжьнущ илъэси 10 и пэкIэ къыдагъэкIа школ автобусхэр.

РЕСПУБЛИКЭМ и автопаркым къыIэрыхьэнущ школ автобусыщIэу 25-рэ. Абыхэм яхэтщ цIыку 22 - 24-рэ зэрыкъуэ Ford Transit автобусищ, 22-р Урысейм щащIахэрщ. КъШР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм къыззэритымкIэ, махуэ къэс школ автобусхэм еджапIэхэм ирашалIэ сабий мини 3-м щIигъу.

Министерствэм и лэжьакIуэм зэрыжиIамкIэ, КъШР-м и школ автобусхэм илъэс къэс къахохъуэ. 2016 гъэм къаIэрыхьащ транспорт 22-рэ.

УЭРДОКЪУЭ Женя.

Щ1эупщ1э и1эщ

Iуащхьэмахуэ лъапэ бгы-лыжэ зыгъэпсэхупIэр Урысейм фрирайдым щыхуэхэа щIыпIэ нэхъ щIэрыIуэу тхум хабжащ.

АБы щхьэкIэ къапщIащ 2017 гъэм и щэкIуэгъуэм и 15-м къыщыщIэдзауэ 2018 гъэм и гъатхэпэм и 30 пщIондэ туристхэм къащтэну храгъэха псэупIэхэм я бжыгъэр.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и зыгъэпсэхупIэхэр мызэ-мытIэу хэхуащ ди къэралым и зыгъэпсэхупIэ нэхъ щIэупщIэ зиIэхэм.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1э.

НОБЭ

♦Унагъуэ псэущхьэхэм я дунейпсо махуэщ

♦1609 гъэм Галилей Галилео Маззэм и щхьэфэм и яп3 картэр зэхигъэуващ.

♦1571 гъэм Къэбэрдей пщы уэлий Идар Темрыкъуэ (Марие и адэр) дунейм ехьажащ.

♦1794 гъэм урыс дзэзешэ цIэрыIуэ Суворов Александр генерал-фельдмаршал цIэр къыфIащащ.

♦1876 гъэм урыс электротехник, дзэ инженер, хьэрычэтыщIэ Яблочков Павел яп3у трансформатор зэрыз3пкърилъхьам и щыхьэт патент къратащ.

♦1922 гъэм РСФСР-м хьихьэу къызэрагъэпэщащ Шэшэн автономнэ областыр.

♦1939 гъэм совет-фин зауэм щIидзащ.

♦1968 гъэм Гагарин Юрий и Дыщэ медаль ягъэуващ.

♦1993 гъэм УФ-м и Президентым и унафэкIэ Урысейм и гербу къащтэжащ щхьитI зыфIэт бгъэм и тепльэр зытетыр.

♦Америкэм щыщ тхакIуэ, журналист **Твен Марк** къызэралъхьэр илъэси 182-рэ ирокъу.

♦Инджылызым и премьер-министру, зыхъумэжыныгъэмкIэ министру щыта, Нобель и саугъэтым и лауреат **Черчилль Уинстон** къызэралъхьэр илъэси 143-рэ ирокъу.

♦Адыгей обкомым и я3 секретару лэжьа, СССР-м и консул нэхъыщIхьэу Болгариеи илъэсыбликIэ щыIа **Бэрзэдж Нухь** къызэралъхьэр илъэс 92-рэ ирокъу.

♦УФ-м щIыхь зиIэ и дохутыр къалэм щиIэ егъэблэгъапIэм (Лениным и уэрам, 48) депутатхэр цIыхухэм щаIущIэнущ. Абы хэтынущ щIыналъэ, муниципальнэ, жылагъуэ Iуэхущ1ап1эхэм я унафэщIхэри.

2017 гъэм дыгъэгъазэм и 1-м партым республикэм и районхэм щиIэ къудамэхэми цIыхухэр ирагъэблэгъэнущ, апхуэдэуи къуажэ щхьэхуэхэм - Бахъсэнёнкэ (Бахъсэн район), Жэмтхьэлэ (Шэрэдж), Новоивановскэ (Май), Хьбзэз (Дзэлыкъуэ), Пролетарскэ (Прохладнэ), Уэрэрдж (Лэскэн), «Велес» ООО (Прохладнэ къалэ) - хэхауэ егъэблэгъапIэхэр щылэжьэнущ.

ЗэIущIэхэр махуэ къэс щыIэнущ, сыхьэти 10-м щIидзэу. УпщIэ зиIэхэр *(8662) 77-00-40* телефон номерымкIэ псалъэ хъунущ.

● ФщIэн папщIэ

ЦIыхухэм Iэмал ират депутатхэм зыхуагъэзэну

«Урысей зэкъуэт» политикэ партыр зэрылажьэрэ илъэс 16 зэрырикъум и щIыхькIэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыпсэухэм Iэмал яIэщ махуипщI пIалъэм къриубыдэу депутатхэм яхуэзэну, я гукъэуэ, я жэрдэм абыхэм жраIэну.

ЩЭКIУЭГЪУЭМ и 27-м къыщыщIэдзаузэ дыгъэгъазэм и 1 пщIондэ партым и хэгъэгу къудамэм Налшык къалэм щиIэ егъэблэгъапIэм (Лениным и уэрам, 48) депутатхэр цIыхухэм щаIущIэнущ. Абы хэтынущ щIыналъэ, муниципальнэ, жылагъуэ Iуэхущ1ап1эхэм я унафэщIхэри.

2017 гъэм дыгъэгъазэм и 1-м партым республикэм и районхэм щиIэ къудамэхэми цIыхухэр ирагъэблэгъэнущ, апхуэдэуи къуажэ щхьэхуэхэм - Бахъсэнёнкэ (Бахъсэн район), Жэмтхьэлэ (Шэрэдж), Новоивановскэ (Май), Хьбзэз (Дзэлыкъуэ), Пролетарскэ (Прохладнэ), Уэрэрдж (Лэскэн), «Велес» ООО (Прохладнэ къалэ) - хэхауэ егъэблэгъапIэхэр щылэжьэнущ.

ЗэIущIэхэр махуэ къэс щыIэнущ, сыхьэти 10-м щIидзэу. УпщIэ зиIэхэр *(8662) 77-00-40* телефон номерымкIэ псалъэ хъунущ.

● «Адыгэ псалъэр» къыхьызох

Ди щIэщыгъуэ, дызыпэплъэ

Адыгэ унэцIэ зэрызетхьэм и мызакъуэу, псэкIэ адыгэу зылъытэжхэм ящыщ ди унагъуэр. Ауэ щыхъуакIэ, дэ фIыуэ долъагъу «Адыгэ псалъэ» газетыр, ди щIэщыгъуэу сыт щыгъуи доджэ икIи дыпоплъэ абы и къыдэкIыгъуэхэм. Абы идогъуатэ ди щIыналъэм, къэралым, хамэ щIыпIэхэм ящыщыхъукъыщыщIэхэм ятеухуа хьыбархэр.

СЭ адыгэбзэр илъэс куэд лъандэрэ щызогъэдж Тырныауэ дэт курыт школхэм ящыщ зым. Адыгэр щынэхъ мащIэ щIыпIэм ди анэдэлъхубзэм пщIэ зэрыщIэр зи фIыгъэхэм ящыщщ адыгэбзэкIэ къыдэкI ди газетыр. Ар куэдрэ дерсхэм къыщыдогъэсэбэп бззэр ешъгъэджхэм, лъэпкъ литературэмрэ анэдэлъхубзэмрэ ди гъэсэнхэм фIыуэ егъэлъагъунымкIэ тегъэщIапIэ тщIыуэ. Сабэп куэд къыщыдогъуэт газетым и напэкIуэцIхэу «Си еджапIэ - си къежьапIэ», «Шыхулъагъуэ», «ЦIыкIураш», нэгъуэщIхэми. Абыхэм еджакIуэхэм я дуней еплъыкIэр яузэщI, гупсысэр, зэхэщIыкIыр нэхъ куу ящI.

Ди унагъуэм щIэс адрейхэр я лэжьыгъэкIэ егъэджэным пымыщIами, лъэпкъ тхыдэм, хабзэм, щэнхабзэм щыгъуазэ зыхуащI, «Адыгэ псалъэм» и напэкIуэцIхэм къытехуэ тхыгъэхэр къагъэсэбэпурэ. Псоми тфIэгъэщIэгъуэнщ «Щикъухьащ адыгэр дунеижьым», «Адыгэ лъагъуэжьхэмкIэ», «Махуэку», «ЩIыуэпсым и макъ», нэгъуэщI напэкIуэцI щхьэхуэхэри.

Илъэс 95-м нэблагъэ гъуэгуанэ кIыхь зэпызыча «Адыгэ псалъэ» газетым дохъуэхъу ди лъэпкъым ифI дяпэкIи зэрихуэу, ди зыужьынымкIэ хуэлажьэу иджыри куэдрэ кIыдэкIыну.

ЖЭМЫХЪУЭ Раисэ,
егъэджакIуэ.
Iуащхьэмахуэ щIыналъэ, Тырныауэ къалэ.

Ди газетым Iэ тевдзэ

«Адыгэ псалъэм» и ныбжьэгъуфIхэ!

Фигу къыдогъэкIыж 2018 гъэм и яп3 илъэс ныкъуэм унэм ныфхуахьыну газетхэмрэ журналхэмрэ Iэ щIэдзыныр зэрекIуэкIыр.

Ди газетым илъэс ныкъуэм и уасэр сом 815-рэ кIэпIейкIи 10-рэщ.

Ди индексыр 51531

Унэхэр зэрызэрагъэпэщыжым теухуауэ

КъБР-м и Парламентым УхуэныгъэмкIэ, псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэмрэ гъэсныныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ и комитетым дыгъуасэ зэIущIэ иригъэкIуэкIащ «2014 - 2043 гъэхэм ятещIыхьауэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фэтэр куэду зэхэт и унэхэр зэгъэпэщыжыным и Iуэхуки» республикэ программэр зэрагъэзащIэм.

● Дыгъуасэ

АБы хэтащ УФ-м и Къэрал Думэм и депутат **Марьяш Иринэ**, КъБР-м и Парламентым и УнафэщIым и къуэдзэ **Афащ1агъуэ Михаил**, республикэм и министерствэхэм, щIыпIэ самоуправленэм и органхэм я лIыкIуэхэр, нэгъуэщIхэри.

КъБР-м и Парламентым УхуэныгъэмкIэ, псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэмрэ гъэсныныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ и комитетым и унафэщI **Гриневич Валерий** зэIущIэр къыщыщIэIуихым къыхигъэщащ зытепсэлъыхь Iуэхум ехьэлIауэ 2017 гъэм накъыгъэм и 31-м КъБР-м и Парламентым щрагъэкIуэкIа зэIущIэм зэлэжьыпхъэхэр щаубзыхуауэ зэрыщытар, ахэр мы зэманым республикэм зэрыщагъэзащIэмрэ пIалъэпощхьэпохэр зыхуэдэмрэ едэIуэн папщIэ зэрызэхуэсар.

«КъБР-м фэтэр куэду зэхэт и унэхэр зэзыгъэпэщыж щIыналъэ оператор» фондым и унафэщI **Щоджэн Артур** тепсэлъыхьащ зыхуэнэсахэм. Абы зэрыжиIамкIэ, псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэм и Iуэхутхьэбзэхэм я уасэр къыщыгъэлъэгъуа тхылъ (ЕПД) къызэрагъэпэщыным теухуауэ «КъБР-м Къэзыбжь и центр» ООО-м мы зэманым лэжьыгъэ зэрыдрагъэкIыр.

- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и бюджетым щыщу ди Iуэхущ1ап1эм 2017 гъэм сом мелуан 21,5-рэ къыхухагъэкIащ. Сом мелуани 6,5-р 2016 гъэм къэтщта кредит щIыхуэм покIуэж. Къэна ахъшэмкIэ фондым и къалэнхэр нэгъэсауэ хуэгъэзащIэркъым. Абы къыхэкIащ гугъуехь зыбжанэ. Къэбгъэлъагъуэмэ, мы гъэм дызыхуэныкъуэр сом мелуани 8,7-рэ мэхъу, - жиIащ Щоджэным. - Лэжьыгъэхэр куэд зэрыхъуам къыхэкIыу фондым и Iэщ1агъэлIэхэр нэхьыбэ щIын, унэтIыныгъэ зыбжанэкIэ къудамэхэр къызэгъэпэщын хуейщ. А псор къэлъытауэ, Iуэхущ1ап1эр и лэжьыгъэхэм пэлъэщын папщIэ 2018 гъэм зыхуеину ахъшэр къыщыгъэлъэгъуа дэфтэрыр дгъэхьэзырри, КъБР-м УхуэныгъэмкIэ, псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэмрэ гъуэгуанэмкIэ и министерствэм хуедгъэхьащ. АрщхьэкIэ проектым кIыщыгъэлъэгъуа сом мелуан 27,8-м и пIэкIэ аргуэру къытIэрыхьэнур сом мелуан 21,5-рщ.

Щоджэным дыщIигъащ республикэм щыпсэухэр я лэжьыгъэм щагъэзгъуэзэн папщIэ, КъБР-м и къэрал хьыбарегъащIэ Iуэхущ1ап1эхэм мы гъэм тхыгъэ 60-м щIигъу къызэрытрыагъэдзар, республикэ сайтэм - 40, республикэ телеканалхэм - нэтын 50.

Къэпсэльам зэрыжиIамкIэ, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фэтэр куэду зэхэт и унэхэр зэгъэпэщыжыным и Iуэхуки» республикэ программэм къыщыгъэлъэгъуахэр ягъэзэщIэн хуэдэу зэрызэдалажьэну зэгурыIуэныгъэхэр республикэм и районхэм 6-м иращIылIащ, адрейхэми апхуэдэ лэжьыгъэхэр мы зэманым драгъэкIуэкI. «КъБР-м фэтэр куэду зэхэт и унэхэр зэзыгъэпэщыж щIыналъэ оператор» фондым и лэжьакIуэхэр щIыналъэ программэр зэрагъэзащIэм теухуауэ къалэхэмрэ районхэмрэ 60-рэ кIуащ. КъищынэмыщIауэ, КъБР-м и Жылагъуэ палатэм епха ПсэупIэ-коммунальнэ IэнатIэм жылагъуэ кIэлъыплъынигъэхэр къызэзыгъэпэщ и щIынаIэмрэ гъуэгуанэмкIэ и министерствэм хуедгъэхьащ. АрщхьэкI

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и деж щыІэ ЩІалэгъуалэ палатэм теухуа Положенэм зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и Іуэхуі

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ щІ**:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и деж щыІэ ЩІалэгъуалэ палатэм теухуа Положенэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым 2009 гъэм жэпуэгъуэм и 31-м кьыдигъэкІа Унафэ №177-П-П-мкІэ хэмщтам, мы кьыкІэлъыкІуэ зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэн:

1. 3.2-нэ пунктым и 4-нэ пункт къуэдзэм хэт «е абы и лэжьыгъэр къыдэтегъэувыІэным судым щыхоплъэ» псалъэхэр хэгъэкІын.

2. 5.1-нэ пунктым:

а) 7-8-нэ пункт къуэдзэм дэщІыгъужьи «е жылагъуэ зэгухьэныгъэм хэмыт цІыхуи мы Положенэм и 3.3-нэ пунктым и 1-нэ пункт къуэдзэм къыщыгъэлъэгъуа къулыкъухэм языхэзыр щигъэзащІэм деж» жиІэу;

б) 9-нэ пункт къуэдзэ дэщІыгъужьи мы кьыкІэлъыкІуэм хуэдэу иту:

«9) зэкІэлъыкІуэу (щэ е нэхъыбэрэ) щхьэусыгъуэншэу (и Іыхьлы гъунэгъу зэрылІам, зэрысымаджэм, лэжьыгъэ Іуэхуі зэрежьам, уэндэгъуэнэ, лъхурыкІэ е сабийр зехьэным кьыхэкІыу зэрыщысым, ЩІалэгъуалэ палатэм хэтым езым емылъытауэ фІэкІыпІэ зимыІэ нэгъуэщІ щхьэусыгъуэхэр кьызэрылъыкъуэкІам пымыщІауэ) ЩІалэгъуалэ палатэм е абы и органэм я зэлущІэхэм емыкІуалІэмэ.».

3. 8.1.1-нэ пункт дэщІыгъужьи мы кьыкІэлъыкІуэм хуэдэу иту:

«8.1.1. ЩІалэгъуалэ палатэм и япэ зэлущІэм абы и полномочиехэм я пІалъэм хуэдизкІэ Урысей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и Жылагъуэ щІалэгъуалэ палатэм (ЩІалэгъуалэ парламентым) ЩІалэгъуалэ палатэм и лІыкІуэу хэтынур (адэкІэ - Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэну лІыкІуэр) щыхах.

4. 8.2-нэ пунктым:

а) япэ абзацым хэт «ЩІалэгъуалэ палатэм и унафэщІым,» псалъэхэм кьакІэлъыкІуэу дэщІыгъужьи «Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэну лІыкІуэр,» жиІэу;

б) итІуанэ абзацым хэт «унафэщІым,» псалъэм кІэлъыкІуэу «Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэну лІыкІуэм» жиІэу дэщІыгъужьи, «хэт псоми ящыщу» псалъэхэр зэхъуэкІи «хагъэхьахэм ящыщу» псалъэхэмкІэ;

в) ещанэ абзацым хэт «унафэщІым,» псалъэм кІэлъыкІуэу дэщІыгъужьи «Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэну лІыкІуэм,» жиІэу;

г) еплІанэ абзацым къару имыІэжу къэпльытэн.

5. 8.6-нэ пунктым и етІуанэ абзацым хэт «ЩІалэгъуалэ парламентым и унафэщІр,» псалъэхэм якІэлъыкІуэу дэщІыгъужьи «Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэ лІыкІуэр,» жиІэу.

6. 8.8-нэ пунктым къару имыІэжу къэпльытэн.

7. 8.12-нэ пунктым:

а) япэ абзацым хэт «Унафэщ1ыр,» псалъэм кІэлъыкІуэу дэщІыгъужьи «Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэ лІыкІуэр, унафэщІым и къуэдзэр, секретарыр, комиссэм и унафэщІыр» жиІэу;

б) 3-нэ пункт къуэдзэм хэт «палатэм хэт псоми» псалъэхэр зэхъуэкІын «палатэм хагъэхьахэм» жиІэу.

8. 8.13-нэ пунктыр мы кьыкІэлъыкІуэм хуэдэу зэхъуэкІын:

«8.12. УнафэщІыр, Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэ лІыкІуэр, унафэщІым и къуэдзэр, секретарыр, ЩІалэгъуалэ палатэм и комиссэм и унафэщІыр я кІуалІэкъуэм тегъэкІыным теухуа унафэр ЩІалэгъуалэ палатэм и зэлущІэм къыщащтэ ЩІалэгъуалэ палатэм хагъэхьа псоми я нэхъыбэм Іэ зэрагъэтам тету».

9. 8.14-нэ пункт дэщІыгъужьи мы кьыкІэлъыкІуэм хуэдэу иту:

«8.14. УнафэщІыр, Къэрал Думэм и ЩІалэгъуалэ парламентым щыІэ лІыкІуэр, унафэщІым и къуэдзэр, секретарыр, ЩІалэгъуалэ палатэм и комиссэм и унафэщІыр нэхъ пасэу я кІуалІэкъуэм трагъэкІамэ, хэхьыныгъэхэр щІэрыщІэу щрагъэкІуэкІ ЩІалэгъуалэ палатэм и зи чэзу зэлущІэм».

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщі ЕГОРОВЭ Татьянэ

Налшык къалэ
2017 гъэм жэпуэгъуэм и 26-м
№771-П-П

Бахъсэн щыналъэ

Лъэпкъ хабзэхэр зи лъабжьэ

Бахъсэн районым и щІалэгъуалэр жыдэжьэу хэтщ «Зэнибжьэгъуэхэр» Іуэхум и зи чэзу Іыхьэм.

Къубэ-Тэбэ къуажэм и курыт еджапІэм и 10-нэ классым щеджэ щІалэр Шэрэдж районым щохьащІэ. Апхуэдэу Кремл-Константиновскэ къуажэм и курыт еджапІэм и 10-нэ классым и еджакІуэм иригъэблагъащ Шэрэдж районым щыщщІ.

Хабзэ зэрыхъуауэ, унагъуэхэм ихьахэм тхьэмахуэм кьриубыдэу щэнхабзэ-узэщІыныгъэ, нэгуэшуе программэхэр кьыхуэзрагъэпэщ. Абы хьихьэу хьэщІэр я лъэпкъ хабзэмрэ псэукІэмрэ хагъэгъуэзу.

Балъкъэр Ипщэ къуажэм дэс Гермэкаевхэ я унагъуэм Къубэ-Тэбэ къуажэм щыщ зы еджакІуэ ирагъэблагъащ. Абы и хьэщІащ Бахъсэн район администрацым и Іэтащхьэм и япэ къуэдзэм и кІалэнхэр зыгъэзащІэ Тохъутэмыщ Мухьэмэд, Шэрэдж районым и щІыпІэ администрацым и Іуэхуэр зезыгъакІуэ Байсиев Хьэрун, Къубэ-Тэбэ къуажэм и курыт еджапІэм и унафэщІ Тохъутэмыщ Иринэ, щІалэ цІыкІур тхьэмахуэм ка кьриубыдэу щеджа Балъкъэр Ипщэ къуажэм и курыт еджапІэ №2-м и унафэщІ Жангуразов Борис, еджакІуэм и адэ-анэр.

Ипэ дакъикъэхэм щыщІэдзауэ унагъуэм зыкьыгъэлъэгъуащ хьэщІэм пщІэ хуэзыщІу. Апхуэдэу ахэр щыгуфІыкІащ хьэщІэ лъапІэхэр къазэрыхуеблэгъам. Іэнэ берынэтым здащыщым хьэхэу дахэхэр трагъэкІыжащ зэнибжьэгъуэгъэр ягъэбыдэным, лъэпкъ хабзэхэр къагъэщІэрэщІэжьным. Зэхьыхэр и кІэм щыпэблагъэм хьэщІэхэр бысымхэм ехъэхъэщащ зыужьыныгъэ, ехъулІэныгъэ яІэну икІи ахэр ирагъэблагъащ Бахъсэн районым щыхьэщІэну.

Тохъутэмыщ Мухьэмэд кьыззэрыджэІамкІэ, щІэблэм я гъэсэныгъэм зрагъэужьыныкІэ мы проектым мыкъэнэщхуэ иІэщ икІи Іуэхум адэжи зрагъэубгъуну щогугъ. «Ди блэкІар, ди хабзэхэм я дахагъэмрэ я кьулеигъэмрэ зыщыдгъэгъупщэ хъунукъым. ЩІэблэм я гъэсэныгъэм лъабжьэ хуэхъун хуейр лъэпкъ хабзэхэрщ», - кьыхигъэщхьэхуІащ абы и псалъэм.

Бахъсэн район администрацэм и пресс-Іуэхущ1апІэ.

Налшык къалэм и курыт еджапІэ №32-м пшыхь гуапэ щекІуэкІащ. Ар теухуауэ щытащ тхакІуэ, щІэныгъэлІ, тхыдэтх, философ, журналист Бейтыгъуэн Сэфарбий и ныбжьыр илъэс 75-рэ зэрырикъум. Зэхъыхьэр кьыззэригъэпэщащ Налшык къалэ администрацэм ЕгъэджэныгъэмкІэ и департаментым.

Бейтыгъуэн Сэфарбий ягъэлъапІэ

Пшыхьхэр

Пшыхьыр щекІуэкІым.

Аслъэн Майе Бейтыгъуэн Сэфарбий йохъуэхъу.

Пшыхьыр зыгъэдэха щІалэхэр.

Хьэгъэжей Миланэрэ Хьэгъэбанэ Каринэрэ Бейтыгъуэным и жыІэгъуэхэм кьоджэ.

ПШЫХЬЫМ ирагъэблэгъащ композитор цІэрыІуэ **ХьэІупэ Джэбрэил**, «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ **Хьэфыщ1э Мухьэмэд**, КъБР-м и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщІ **Бепраев МутІэлип**, тхакІуэ **Мэрэзхъу Мухьэмэд**, «Эльбрус» тхьэтегъэпІэм и унафэщІ, усакІуэ **Ацкъан Руслан**, Щоджэнщ1ыкІу Алий и цІэр зезыхьэ фондым и тхьэмадэ **Щоджэнщ1ыкІу Леонид**, жылагъуэ лэжьакІуэ **Бэлахъуэ Олег** сымэ, нэгъуэщІхэри.

Пшыхьым кьрихьэлІахэмрэ абы ирагъэблагъэхэмрэ еджакІуэхэм ягу кьагъэкІыжащ Бейтыгъуэн Сэфарбий и гъащІэмрэ и гуащІэмрэ. ЗэІущІэм кьыщыхагъэщащ абы и Іэдакъэщ1экІхэр я программэм хэмытми, ахэр фІыуэ зэральагъур, гъэщІэгъуэн зэращыхъур, зэпымыууэ зэрыпэплъэр. Апхуэдэщ Бейтыгъуэным итхахэм ящыщу зи цІэ ираІуа, щытхъу куэд зыхужаІэ «Псалъэ, псэу», «Псэпльэгъу», «ЗыкъызогъэщІыж», «Купщ1э», «Кабардинские фамилий», «Истоки и судьбы», «Кабарда и Ермолов», «Генеалогия кабардинских фамилий», «Великие личности и ценности», «Дух сомнения», «Средоточие», «Сущность» лэжьыгъэ купщІафІэхэр. Псом хуэмыдэу ахэр ягу щыбдыхьэу кьагъэпльэгъуар тхакІуэм и псалъэр зэрымащІрщ, зэрыщэрыуэрщ, псалъэжьхэми, псалъэ шэрыуэхэми, жыІэгъуэ дахэхэми гупсысэ куу зэращІэлъыщ. Абы и щыхьэту, еджакІуэхэу Хьэгъэжей Миланэрэ Хьэгъэбанэ Каринэрэ Сэфарбий и жыІэгъуэхэм кьеджащ. Апхуэдэу егъэджакІуэхэмрэ еджакІуэхэмрэ утыку кьрахьащ Бейтыгъуэным хуатха усэхэр.

И куэажэгъу, Налшык къалэм и курыт еджапІэ №20-м и егъэджакІуэ **Аслъэн Майе** кьыхигъэщащ Сэфарбий и зэфІэкІым лъэпкъыр, псом хуэмыдэу къармэхьэблэдэсхэр, зэрыригушхуэр, абы и Іэдакъэ къыщІэкІа лэжьыгъэхэм щІэупщІи и зэраІэр.

- Хуабжьу срогушхуэ тхакІуэ, философ Бейтыгъуэн Сэфарбий зэрысщІыхум. Нэхъапэ іуэкІэ псэуа, адыгэ лъэпкъым и щІыхь, Бейтыгъуэным и Іуэхущ1афэхэмрэ и дуней тетыкІэмрэ. Сыт щыгъуи дэІепыкъуэгъу кьыпхуэхъуну хьэзыр ныбжьэгъу пэжым дрогушхуэ. Гъащ1э дахэ, гъащ1э кІыхь къэбгъащІэну, уи мурадхэр кьохъулІэну сынохьуэхъу! - жиІащ Беппаев МутІэлип.

Щоджэнщ1ыкІу Леонид жиІащ Бейтыгъуэным гушыІэ дахэ зэрыхэлъыр, цІыхуэр зэрригъэгушхуэр, гъащІэр зэрригъэдахэр игу зэрядыхьэр икІи абы хуиІэфэщащ зи лІыкІуэ фондым кьыбгъэдэкІ дыщэ медалыр.

- Бейтыгъуэн Сэфарбий и жыІэгъуэхэр ди газетым щІэх-щІэхыурэ тІоддэз. Ахэр газетеджэхэм ягу ирохь. Абы и Іэдакъэ къыщІэкІахэм хуэдиз зытха куэд срихьэлІакъым, - жиІащ ХьэфІыщІэ Мухьэмэд. - КъБР-м и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщІым гу лъеэгъэтэнут абы и зы дэтхэнэ жыІэгъуэри ди классикэм я усэ нэхъыфІхэм хуэбгъадэ зэррихъунум. Пшыхьым кьрихьэлІахэм кьабгъэдэкІыу Беппаев МутІэлип зыхузогъаз, ар кьилъытэу, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и цІыхуб тхакІуэ» цІэ лъапІэр Бейтыгъуэным кьыхуагъэфэщну къиргъэлъэгъуэну. Илъэс куэдкІэ Тхьэм ди япэ уригъэт, Сэфарбий!

Ацкъан Руслан игу кьиргъэкІыжащ Сэфарбий тхылъ тедзапІэм зэрыщыдэлэжьар икІи кьыхигъэщащ нэхъыжьыфІу, ныбжьэгъуфІу кьилъытэу ахэр гъащІэм кьыззэрыщызэдэгъуэгурыкІуэр. Ар Бейтыгъуэным ехъуэхъащ гуфІэгъуэрэ дэрэжэгъуэрэ щымыщІэу куэдрэ тхуэпсэуну, тхуэузынщэну.

- СэркІэ щІэнгъуазэ пэлъытэщ гъащІэм и унэтІныныгъэ куэдым фІыуэ щылъагаз Сэфарбий. Ар бгъэныбжьэгъун папщІэ дуней псом кьыщыхъу-кьыщыщІэ зыгьбархэм сыт щыгъуи хэпщІыкІыу гъащІэм удэбгъкъуэн хуэйщ. Абы кьыхэкІыу куэдрэ дыщызэрымыпъэгъуазэм дежи Сэфарбий сызэрыІущІэнум зыхуэзгъэхьэзырын хуей мэхъу, - жиІащ Мэрэжхъу Мухьэмэд. - Уи тхыгъэ купщІафІэхэмкІэ лъэпкъыр иджыри илъэс куэдкІэ дыбгъэгуфІэну, Сэфарбий! Ныбжьыщ1эхэр фыкъыхуэзоджэ Бейтыгъуэным и тхыгъэхэм, нарт пшынальэхэм федржэну.

Кавказ Йщхьэрэм Гъуэзджэхэмкіэ и институтым и доцент, культурологием и кандидат Щаущ1ыкІу Людмилэ еджакІуэхэм фІыщІэ яхуищІащ Бейтыгъуэным и гъащІэмрэ и гуащІэмрэ фІыуэ зэрыщыгъуазэм папщІэ. Зи юбилейр зыгъэлъапІэ нэхъыжьыфІым абы зыхуигъэзащ щыхубзм кьыхуаІэ пльагъуныгъэмрэ пщІэмрэ фІэмыкІуэду илъэс куэдкІэ лъэпкъым хуэпсэуну.

- Тхылъым, литературэм, ди Іуэхущ1апІэм Сэфарбий хуэдэу хуэпэж щІыхь къэгъуэтыгъуейщ. Ар щІыхь псэ къабзэм, гуапэм и щапхъэщ. Бейтыгъуэныр зэрысщІыхум срогушхуэ. Зи унагъуэм теубгъуа, абы и кьыщхьэщыжакІуэ нэхъыжьыфІым узынщагъэ быдэ иІэу илъэс куэдкІэ ящхьэщытыну, мы дуней дахэм гу щІихузну Тхьэм жиІэ! - кьыхигъэщащ Тхылъыр фІыуэ зыльагъуэхэм я Налшык къалэ зэгухьэныгъэм и унафэщІ **Шинкарёвэ Натальэ**.

ХьэІупэ Джэбрэилрэ фІыщІэ яхуищІащ пшыхьым кьрихьэлІахэм я гукъыдэжыр кьэзыІэта, я дэрэжэгъуэм хэзыгъэхъуа, республикэм и уэрэджыкІакІуэ, пшынауэ, бэрэсбнауэ, кьэфакІуэ ныбжьыщІэхэм. Композиторым гуапэ щыхъуащ щІэблэр макъамэмрэ гъуэзджэмрэ зэрыхуэмыхамэр. Лъэпкъыр пъэпкъыу щыІэн папщІэ бзэр хъумэн зэрыхуейр и тегъэщІапІэу, абы егъэджакІуэхэмрэ еджакІуэхэмрэ кьыхуриджащ анэдэлъхубзэм гулъытэ нэхъыбэ хуащІыну.

Пшыхьыр кьыззэригъэпэща, Налшык къалэ администрацэм Егъэджэныгъэмкіэ и департаментым и ЛІыкІуэ **ЛІыІэщ1ын Людмилэ** зи юбилейр ягъэлъапІэм зыхуигъэзащ и лэжьыгъэфІхэмкІэ егъэджакІуэхэмрэ щІэблэмрэ дяпэкІи игъэгуфІэу псэуну.

Бейтыгъуэным и гъащІэмрэ и гуащІэмрэ ятеухуауэ къалэм и курыт еджапІэхэм щрагъэкІуэкІа мультимедиа зэпеуэм пашэ щыхъуахэр пшыхьым щагъэпэжащ. Сэфарбий и тхылъхэр тыгъэ яхуищІащ зэхьэзэхуэм кьыхэжанымкІа еджакІуэхэмрэ абыхэм я егъэджакІуэхэмрэ икІи псалъэ гуапэхэр яхужиІащ зэІущІэм кьыззэрыгъэпэщащэмрэ абы зыкъэрезыгъэхьэлІахэмрэ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.
Сурэтхэр **Къарей Элинэ** *трихащ.*

Адыгэ пщащэр къоджэ Сэфарбий хуитха усэм.

«Шагъдий» ансамблыр къоофэ.

ЗэІущІэм кьрихьэлІахэр.

Бахъсэн щыналъэ

Бдзэжьей лъэпкъыгъуэфІхэр къыщагъэхъунущ

Щэджэм къалэм и ищхьэрэ-къуэкІыпІэ лъэныкъуэмкІэ щащІ «Кавказ-бдзэжьей» ООО-м и япэрей уэхуэныгъэхэр и кІэм нагъэблагъащ. Зы илъэсым кьриубыдэу абы къуэлэну тонни 100-м нэблагъэ къыщагъэхъуну я мурадщ.

МЫ ІУЭХУМ предприятэр елэжьын щыщІидзар гъэдызэрыштем и пэщІэдзэхэращ. Абы щагъуэ уэхуэныгъэм халъхьащ сом мелуан 17-м нэс.

Мы зэманым псыгуэн 36-р хьэзырщ. Абыхэм ящыщ дэтхэнэми бдзэжьейуэ тонни 3 хэхуэнущ. Псыгуэнхэм ирагъэлъэдэнур псынэпсщ.

Іэхуущ1апІэм и пщІантІэм псы Іущ1апІэ щхьэхуи дэтщ. Абы гектарым щІигъу кьызэщІеубыдэ, метр 1,5-рэ и кууагъщ, абдежым бдзэжьейхэр «щагъэкъэбзэнущ».

Псыгуэнхэм бдзэжьей шырхэр 2018 гъэм и мэлыжьыхьым япэ дыдэу хауТІыпщхьэнущ, грамми 3 - 5 хуэдиз нэхъ мыхъуу. Ахэр ягъэшэхэнущ ди къэралым кьыщыщІагъэкІа Іусхэмкіэ икІи тыкуэнхэм ебгъашэ хъун теплъэ яІэу илъэс ныкъуэм кьриубыдэу хэхъуэнухэщ, 2018 гъэм и кІэухэм ирихьэлІэу ди республикэм и тыкуэнхэм Іэрагъэхьэфын хуэдэу.

Предприятэм щылажьэхэм я мурадщ къуэлэнымэ нэмыщІ нэгъуэщІ бдзэжьей лъэпкъыгъуэфІхэри кьыщагъэхъуну. Абыхэм папщІэ нэгъуэщІ псыгуэнхэри кьыззэрагъэпэщынущ.

Іэхуущ1апІэм цІыху 15 щылэжьэнущ. Абыхэм улахуэу кьахьынущ сом мин 20 - 25-м нэблагъэ.

КІАРЭ Элинэ.

Іэщ1агъэм хуэпэжу къогъуэгурыкІуэ

«ЦІыхум и уасэр и лэжьыгъэрщ» псалъэжьыр щхьэхуимыту уигу кьегъэкІ. Іущхьэмахуэ районым хьэхь Тырныауэ къалэм дэт гъэзэщ1акІуэ, суд Іуэхущ1апІэхэм къулыкъу зэхуэмыдэхэм пэрыту илъэс 40-м щІигъукІэ лэжьа Бжэныкіэ Анатолэ Алий и къуэм и гъащІэм зыщыщыбгъэгъуэзэкІэ.

МЫ ГЪЭМ зи ныбжьыр илъэс 65-рэ ирикъуа Бжэныкіэм къыдэлэжьахэм кьыхагъэщ ар юрист Іэщ1агъэм зэрыхуэІэзэр, зэфІэкІ зэриІэр, зэрыщІыху пэжыр. Анатолэ къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ органхэм щыхэтым «Милицэм и отличник» бгъэхэІу дамыгъэр, «Лэжьыгъэр пылъхьэншэу зэрырихьэкІым папщІэ» медалым и ещанэ нагъыщэр къратауэ щытащ. Мызэ-мытІэу абы кьыхуагъэфэщащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и муниципальнэ щІыналъэхэм я Советхэм я зэгухьэныгъэм, Іуащхьэмахуэ, Дзэлыкъуэ районхэм я щІыпІэ администрацэхэм я щІыхь тхылъхэр.

Пэжыгъэм и ветеран Бжэныкіэ Анатолэрэ и щхьэгъусэмрэ пхъуилІ зэдагъэтащ, апхуэдэуи зеинш эхьыджэбз цІыкІуитІ кьащтэри зэдапІащ. Ахэр нобэ ирогушхуэ хабзэ яхэлъу я бынхэр кьызэрагъэхьуфам. Бжэныкіэ Анатолэ кьыщалъхуар Дзэлыкъуэ къуажэрщ. 1978 гъэм абы кьиуахащ СССР-м и МВД-м и академиеу Саратов дэтыр. НэхъапэлъэкІэ Бжэныкіэр щылэжьащ къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ органхэм, иужькІэ Тырныауэ вольфрам-молибден комбинатым юрист кьулыкъыр щиІыгъуу илъэс 15-кІэ Іутащ. Анатолэ щылэжьащ Іущхьэмахуэ районым и суд Іуэхущ1апІэ №2-м и зэзэгъэныкъуэ хэящІуэ. Бжэныкіэр кьэзыцІыхуэхэм пщІэ кьыхуэзымыщІ яхэткъым, и Іуэху бгъэдыхьэкІэр куэдым щапхъэ яхуэхъуащ.

Іуащхьэмахуэ районым и щІыпІэ администрацэм и къудамэм и унафэщІу щыщыта илъэсищІми Бжэныкіэр набдзэгубдзапІэу, Іуэхум хищІыкІыу лэжьащ. Пщэдджыжьым «Российская газета»-р кьищтэнти, ар и лэжьакІуэхэм еупщІынт Хабзэм игъуэта зэхъуэкІынигъэхэм хащІыкІрэ хамыщІыкІрэ. Сыт хуэдэ Іуэхуми хэкІыпІэ кьыхуэзыгъуэтыф Іэщ1агъэлым и лэжьэгъуэхэми защІигъакъуэрт, и Іуэху еплъыкІэр пхигъэкІыфырт. «Хабзэр сыт щыгъуи пэжырщ си телъхьэр. Захуагъэр псалъэкІэ, щыхьэткІэ пхъумэжьфу щытын хуейщ», - жиІэ Анатолэ.

И лэжьыгъэм кьыдэкІуэу, Бжэныкіэ Анатолэ Іуащхьэмахуэ районым и курыт еджапІэхэмрэ нэхъыщхьэхэмрэ щригъеджэну лэжьащ, юрист куэд игъэсащ. Бжэныкіэм иригъэджэхэм нобэр кьыздэсым жаІэ районым и хабзэ Іуэхум зегъэужьыным хэлъхьэныгъэ хуэзыщІахэм я гъэсакІуэр зэрахтэр.

Бжэныкіэ Анатолэ ноби хабзэм и лэжьакІуэщ. Дзэлыкъуэ районым зэрыІэпхъуэжьр ар щолажьэ щІыпІэ администрацэм.

Іуащхьэмахуэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацэм и лэжьакІуэхэр Анатолэ йохъуэхъу уэзышащэ, ехъулІэныгъэ иІэну.

ТАРИМ Алисэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщі

ПцІыуэ къыщІэкІащ

Налшык къалэ и прокуратурэм къипщытащ анэ (унагъуэ) капиталым и мылъкуэр къызэрагъэсэбэн щыкІэр.

АБЫ ИГЪЭБЕЛДЖЫЛАЩ Налшык къалэ щыпсэу цІыхубзым анэ (унагъуэ) капиталым и къарал сертификат 2011 гъэм шыщхьэу- Іум и 5-м зэрыратар, сабий ещанэр дунейм кьызэрытехьам кьыхэ- кІыу.

А мылъкумкІэ кредитыр ипшынэжьым мурадкІэ кьыйихьын щхьэкІэ цІыхубзым игъэпэгъуащ Налшык къалэ и Къэбэрдей уэрамым псэупІэ уиэ трищІыхьныгъэ хуит зыщІ тхылъ нэпцІыр.

Абы арэзы техъуахэщ икІи зи гугъу тщІы мылъкур, кредит зэгурыІуэныгъэм тету, банкым ягъэІуІащ.

АрщхьэкІэ, апхуэдэ уиэ иухуэну ар Налшык къалэ и щІыпІэ адміністрацэм хуит имыщІауэ кьыщІэкІащ. ЦІыхубзым кьиргъэлъэгъуа щІыпІэм деж щытщ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Дзэ комиссариатыр.

ЦІыхубзым зэхищІыхьахэм халъэгъуащ УФ-м и УК-м и 327-нэ статьям и 3-нэ Іыхьэр зытепсэлъыхь щІэнхъаджагъэм и нэщэнхэр (тхылъ нэпцІ кьэгъэсэбэпыныр). Абы кьыхэкІыуи, Налшык къалэ и прокуратурэм иригъэкІуэкІа къэпщытэныгъэм кърикІуэкІ следствэмкІэ Іуэхущ1апІэм яІэригъэхьащ.

КъБР-м и прокуратурэм и Налшык къалэ къудамэ.

КъБР-м и прокуратурэм

● ДифІ догъэлъапІэ

Дохутыр, щІэныгъэлІ, жылагъуэ лэжьакІуэ

КъБР-м щІыхь зиІэ и дохутыр, медицинэ щІэныгъэхэм я кандидат, Аруан район сымаджэщым и дохутыр нэхъыщхьэу (70 - 90 гъэхэм), КъБР-м и Парламентым и депутату (I - II зэхуэсыгъуэхэм) щыта Лъэпщокъуэ Хьэжысмел Султ1ан и къуэм и ныбжьыр илъэс 80 ирокъу.

ИПЪЭс 80-р зы цІыху гъащІэкІэ мащІэкъым, ар зи гугъу тщІы лІым Іэхуищ1афэ дахэрэ лэжьыгъэ щхьэпэкІэ гъэнщІауэ къиКІуа гъуэгуанэм хуэдэмэ. Къыхиха гъащІэ гъуэгум Лъэпщокъуэ Хьэжысмел хуишащ узыншагъэр хуымэн Іэнатіэм и гъурри и цІынэри фІыуэ зыщІэ Іэщ1агъэлІ нэс хъуными, апхуэдэ щІыкІэкІи цІыху куэдым сэбэп яхуэхъуным.

Лъэпщокъуэм илъэс 34-рэ тыхь хуищ1ащ медицинэ Іэнатіэм: Осетие Ищхьэрэ къэрал мединститутыр кьащиуха 1962 гъэм терапевту лэжьэн щІидзэри, Аруан район сымаджэщым и дохутыр нэхъыщхьэу илъэс зыбжанэкІэ щытауэ, 1996 гъэм пенсэм кІуац.

ЦІыхухэр дзэныхэх хьэл-щэн дахэ куэд зыбгъэдэлъ Хьэжысмел псынщІэу Іэухум ззэгъат. Сымаджэхэм еІэзэным къыщыдэхуэ зэманыр и мащІэ дыдэми, Лъэпщокъуэр щІэныгъэ лажьыгъэмрэ медицинэр ипэкІэ зыгъэкІуатэ Іэмалыщ1эхэм лъыхъуэнымрэ хуабжу дахьэхырт. Зэрылажьэм хуэдэурэ, 1975 гъэм абы кандидат лэжьыгъэр Москва И. М. Сеченовым и цІэр зэрихьэу дэт медицинэ институтым щыпхигъэхІащ. Ар теухуат жьэжьеІм ирищІэ мывэжр хьэзэрыхьэх щІыкІэщІэхэм. КъыхэгъэщІипхъэщ, кІуэцІ узыфэхэр ульрэзвык Іэмалэхэмкіэ хъэуІэнэр Къэбэрдей-Балъкъэрым щыз3теубІэнэр Лъэпщокъуэ Хьэжысмел и жэрдэму зэрыщытар.

Сыт хуэдэ Іуэху къримыкьэжьэми, Лъэпщокъуэр зригъуаззэр зыщ: медицинэ щІэныгъэмрэ дохутыр Іэнатіэмрэ зэпэгъунэгъу щІауэ, щІэуэ кьежьэ Іэмалхэр сымаджэм и хущхъуэгъуэ хэлъу къэгъэсэбэпынырыц. Къапщтэмэ, дунейпсо медицинэр зытегъэпсыхьыкар а Іуэхур гъэззэщІа зэрыхъунырыц.

Лъэпщокъуэ Хьэжысмел Аруан куей сымаджэщым и унафэщІу щыщыта лъэхъэнэм хуэажэ амбулаторэщІэу 6, сымаджэ 80 щІэхуэу уз зэрыщІалэхэм щеІзэз отделенэрэ гъуэгъыпІэ 60 зыщІэхуэ гъэлъхъуэщрэ районым къыщызэІуахауэ щытащ. Дохутыр нэхъыщхьэм гулъытэ хэха зыхуищІхэм ящыщт и лэжьакІуэхэм псэукІэ зэІуэзэпэщ яІэнар, щІэгугъавэ Іуэхущхуэ я щІыбагъэ дэмыпІу ахэр я къалэнхэм бгъэдыхьэн папщІэ. Лъэпщокъуэм и жэрдэмкІэ Аруан районым щауэхуащ дохутыр Іуэхущ1апІэхэм щылажьэхэм папщІэ фэтэр 12-у зэхэт псэупІэ унитІ. Апхуэдэу ар хущІэкъурт сымаджэщым щылажьэ псори зэгурыІуэу, зэдэІуэжу, зэрыгъэгушхуэу, зэхуэфІу зэрызэкъуэтыным. Дохутыр нэхъыщхьэм хуэзфІэкІырт кьыдлажьэхэр езым хуэдэу гъащІэм хуэнэхъуеиншэ, сымаджэхэм яхуэгумащІэ, лэжьыгъэм хуэжьджэр ищІын.

Лъэпщокъуэ Хьэжысмел Іыхьэ лейуэ и гуапэт Іэщ1агъэлІ ныбжьыщІэхэм, медицинэм хуэлэжьэныр кьыхэзыхахэм сыт хуэдэ ІуэхукІи ядэІэпыкъуну. Ди къэралми нэгъуэщІ щІыпІэ куэдми щыщІэрыІуэу, медицинэмкІэ ежьагъэшхуэзэ Пытель Антонрэ Юрэрэ, СССР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат, Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь Лопаткинэ Аннэ сымэ я гъэсэн Лъэпщокъуэр дохутырхэм я къэралпсо зэхьыхьэм, щІэныгъэ конференцэм кІуэрт икІи нэІуасэ кьыхуэхъурт зи Іэщ1агъэм фІыуэ хэзыщыкІ, узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэм еІзэз дохутыр куэд. Апхуэдэ зэпыщІэныгъэфІхэр кьигъэсэбэпурэ ар ядэІэпыкъуэц ди щІыпІэм щыщ сымаджэ куэдым.

Хьэжысмел и цІыху щІыкІэм, хьэлщэным, дуней тетыкІэм щхьэхуэу я гугъу пщІымэ, ар кьыззэрыыкІуэу кьэухь нэху, гу къабзэ зиІэ, зэпымыууэ щІэм лъыхъуэ, фІыр зи Іэрыкі цІыху гъуэззэджэщ, кьззэыухьуреихьэрэ езым ещхь защІэ ещІыф. Абы иригъэджа, дохутыр Іэщ1агъэм хигъэгъуэзэ куэд щолажьэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалэхэм районэхэм, дэтхэнэ зыми а лІым и цІэр фІыкІэ зэрыжиІэфынуми шэч къытедмыхьэу.

И гъащІэм щыщу зы махуи зы сыхьэти Іуэхуншэу игъэкІуакъым Хьэжысмел. Узыншагъэр хьумэн Іэнатіэм щыпрыта илъэсхэм езым и дохутыр Іэзагъэми кьыздэлажьэхэм я зэфІэкІми зэрыхигъэхъуэным хущІэкъуащ, уеблэмэ лэжьыгъэм и пІалъэу зэхуихьэсахэр медицинэм епха законыщІэхэр къэухуэным лъабжьэ хуищІащ. КъБР-м и Парламентым и депутату щыщыта лъэхъэнэм, Лъэпщокъуэм и жэрдэмкІэ икІи и нэІэм щІэту кьащта законхэр нобэми мэлажьэ. Депутату щытыху, Хьэжысмел хэлІыфІыхьащ республикэм и дежкІэ мыхьэнэшхуэ зиІэ, медицинэ Іэнатіэр зэхэзыфІэкІуэн Іуэхуэхэр зэфІэхьыным, хэжаКІуэхэм зэрызыкъыхэугъаззэ упщІэ жэуапыншэу кьызэримыгъэнэным хущІэкъуу лэжьащ.

Парламентым и зэІущІэхэм мызэмытІэу Лъэпщокъуэм кьыщиІэтащ цІыхухэм (псом хуэмыдэу ветераншхэмрэ ныкъуэдыкъуэхэмрэ) уасэ щІамыту хущхъуэ яІэрыхьэным, узыншагъэр хьумэн Іэнатіэм мылъку зэрыхухэх щІыкІэм, нэгъуэщІ Іуэхугъуэхэми я зэфІэхьыкІэм теухуа псалъэмакъэхэр. Налшык къалэ дэт эндокринологие центрыр кьызэІуахьиныр зи жэрдэму щытари а медицинэ Іуэхущ1апІэр лажьэу яутІупщыжу гумызагъэу ядэІэпыкъуари Лъэпщокъуэ Хьэжысмелщ. Узыфэр зэмылІасэу щагъэбелджылы икІи щагъэхъуэ апхуэдэ Іуэхущ1апІэ республикэм иІэн хуейуэ кьилъытэу лъэІукІэ КъБР-м а лъэхъэнэм и Президенту щыта КІуэкІуэ Валерэ зыщыхуигъаззэм, Лъэпщокъуэм и жэрдэмкІэ Іуэхущ1апІэхэр щІыпІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым кьызэрыщызэІуахэр икъукІэ щхьэпэу зэрыхъунырыц.

Лъэпщокъуэ Хьэжысмел Аруан куей сымаджэщым и унафэщІу щыщыта лъэхъэнэм хуэажэ амбулаторэщІэу 6, сымаджэ 80 щІэхуэу уз зэрыщІалэхэм щеІзэз отделенэрэ гъуэгъыпІэ 60 зыщІэхуэ гъэлъхъуэщрэ районым къыщызэІуахауэ щытащ. Дохутыр нэхъыщхьэм гулъытэ хэха зыхуищІхэм ящыщт и лэжьакІуэхэм псэукІэ зэІуэзэпэщ яІэнар, щІэгугъавэ Іуэхущхуэ я щІыбагъэ дэмыпІу ахэр я къалэнхэм бгъэдыхьэн папщІэ. Лъэпщокъуэм и жэрдэмкІэ Аруан районым щауэхуащ дохутыр Іуэхущ1апІэхэм щылажьэхэм папщІэ фэтэр 12-у зэхэт псэупІэ унитІ. Апхуэдэу ар хущІэкъурт сымаджэщым щылажьэ псори зэгурыІуэу, зэдэІуэжу, зэрыгъэгушхуэу, зэхуэфІу зэрызэкъуэтыным. Дохутыр нэхъыщхьэм хуэзфІэкІырт кьыздлажьэхэр езым хуэдэу гъащІэм хуэнэхъуеиншэ, сымаджэхэм яхуэгумащІэ, лэжьыгъэм хуэжьджэр ищІын.

Лъэпщокъуэ Хьэжысмел Іыхьэ лейуэ и гуапэт Іэщ1агъэлІ ныбжьыщІэхэм, медицинэм хуэлэжьэныр кьыхэзыхахэм сыт хуэдэ Іуэхукіи ядэІэпыкъуну. Ди къэралми нэгъуэщІ щІыпІэ куэдми щыщІэрыІуэу, медицинэмкІэ ежьагъэшхуэзэ Пытель Антонрэ Юрэрэ, СССР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат, Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь Лопаткинэ Аннэ сымэ я гъэсэн Лъэпщокъуэр дохутырхэм я къэралпсо зэхьыхьэм, щІэныгъэ конференцэм кІуэрт икІи нэІуасэ кьыхуэхъурт зи Іэщ1агъэм фІыуэ хэзыщыкІ, узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэм еІзэз дохутыр куэд. Апхуэдэ зэпыщІэныгъэфІхэр кьигъэсэбэпурэ ар ядэІэпыкъуэц ди щІыпІэм щыщ сымаджэ куэдым.

Хьэжысмел и цІыху щІыкІэм, хьэлщэным, дуней тетыкІэм щхьэхуэу я гугъу пщІымэ, ар кьыззэрыыкІуэу кьэухь нэху, кьэпщІэнэныгъэ лэжьыгъэхэм школакІуэхэр зэрыпэлъэщыр. Къынэмыщ1ауэ, кьапщІащ предмет хэхахэр егъэджэныныкІэ ехъулІэныгъэ лъагэхэр зыІорышІэхъэ курыт школхэри. Абыи кьыщыхэжаныкІащ ди школхэм ящыщ.

Гъэкіэ екІуэкІ апхуэдэ зэпеуэм ди республикэм щыщ школ зыбжанэ хэхуэрт. Ди гуапэ зэрыхъущи, мыгъэрей кьэпщІэнэныгъэм наІуэ кьиущІащ математикэр фІы дыдэу щрагъэдж, а предметымкІэ щІэныгъэфІ ныбжьыщІэхэм щыбгъэдалъхьэф, кьинэмыщІауэ, предмет хэхахэр куууэ щрагъэдж школхэм я бжьыгъэм зэрыхэхъуар. «ТОП-500» дэфтэрым иджы ихуащ ди щІыналъэм щылажьэ курыт школи 10.

- Математикэр, нэгъуэщІ предмет хэхахэр фІыуэ щрагъэдж а курыт школхэм я щІэхэр къипІуамэ, ди гуапэ хъунут, Маринэ.

- Сэри си гуапэщ фІы и лъэныкъуэ къыхэжаныкІа Іэхуущ1апІэхэм я щІэр згъэІуну. Абыхэм яхэхуащ Налшык дэт курыт еджапІэхэм ящыщу плІы: лицей №2-р (унафэщІыр Мэлбахъуэ Борис Къасболэт и къуэрщ), курыт школ №95-р (унафэщІыр Емуэ Светланэ Гъузер и пхъурщ), курыт школ №9-р (унафэщІыр Коротких Ольгэ Алексей и пхъурщ), гимназие №14-р (унафэщІыр Жамборэ Риммэ Хьэжболэт и пхъурщ).

Къуажэхэм дэт курыт школхэр кьыщащытэм, ди щІыналъэм и жыгъэхэм щылажьэ еджапІих къэрал псом щынэхъыфІхэм хальытащ. Апхуэдэхэщ Прималкинскэ хуажэм дэт курыт школыр (унафэщІыр Крохмалев Александр Николай и къуэрщ), Нартан жыгъэм дэт курыт школ №1-р (унафэщІыр Щоджэн Руслан Хьэчим и къуэрщ), Сэрмакъ къуажэм Лыджыдэ Хьэлим и цІэр зэрихьэу дэт курыт школ №2-р (унафэщІыр Къалэ Хьусен Зулъчиф и къуэрщ), Малкэ жьлэм дэт курыт школ №3-р (унафэщІыр Къущхьэ Валерий Іэдэм и къуэрщ), Исльэмей къуажэм дэт курыт школ №1-р (унафэщІыр Шапсыгъ Лерэ Аслъэнбий и пхъурщ), Кьыщэк жьлэм дэт курыт школыр (унафэщІыр Балъкъэр Дадусэ Сэфэрэий и пхъурщ).

- Зи цІэ кьипІуа курыт еджапІэхэм зыІэрагъэхьа ехъулІэныгъэ лъагэм и щыбгъэ. дауи, лэжьыгъэшхуэ кьыдэлъщ...

- Шэч хэмылъу. Дэтхэнэ текІуэныгъэми, ар цІыкІуми инми емылъытауэ, ухуэзышэр жэуаплъныгъэ лъагэ зыхэпщІэу, ежьэлэу, кьызыхуэтышэу уи къалэнхэр бгъэззэщІэнырщ. Апхуэдэщ лэжьыгъэр зэрыщыгъэтеухуар а Іуэхущ1апІэхэм. Иужьрей илъэсхэм ди республикэм и егъэджэныгъэ Іэнатіэм фІы и лъэныкъуэкІэ хэпщІыкІыу зиужьащ. Ар нэрылъагъу щыхъуащ Зыуэ щыт курэрал къэпщІэтэныгъэхэр щекІуэкІами, къэралпсо олимпиадэхэм, нэгъуэщІ зэпеуэхэм ди ныбжьыщІэхэр зэрыхэтами.

Апхуэдэу дэ ди машІэкъым зи лэжьыгъэм фІыуэ хэзыщыкІ, зи Іуэху зехьэкІэ мардэхэмкІэ куэдым щапхъэу яхуэбгъэлъагъуэ хъуну, Іэнатіэр егъэфІэкІуэныкІэ жэрдэмыщІэхэр кьыхэзыпхъэ школ (унафэщІыр Брохмэ Борис Борисович и пхъурщ).

Абыхэм я нэІэм щІэтщ ирагъэдж предметхэмкІэ щІэныгъэ куу зыбгъэдэлъ, зи лэжьыгъэм инноваци методикэхэмрэ технологиещІэхэмрэ щэщІауэ кьыщызыгъэсэбэп егъэджакІуэ Іэкіуэлъакіуэхэр. Апхуэдэ егъэджакІуэ Іэзэхэм я гъэсэнхэри езыхэм яхуэфэщэжщ. Ныбжьыщ1эхэр жьджэру хэтщ республикэпсо, къэралпсо зэхьэзэхуэхэм, текІуэныгъэфІхэр, ехъулІэныгъэфІхэр зыІэрагъэхьэу.

КІэщІу жьпІэнымэ, егъэджэныгъэм и фІагъым хэгъэхуэнымкІэ ди министерствэм, абы и нэІэм щІэт школхэм, гъэсапІэхэм щрагъэкІуэкІ лэжьыгъэ купщІафІэхэм кьытхуахьа хьерщ дахэ.

Къызэхуэсахэр ирагъэплъащ пшыхьым и пэ кьихуэу ди цІыхухэм Зэрахэуупщ1ыхьар къэзыгъэльэгъуэж видеом. Гуапэт абы и усэхэмрэ и псалъэхэр зыщІэлъ узэрэдхэмрэ ди цІыхубэр зэрыщыгъуазэр плъагуну.

ЖАНХЪУЭТ Зузэ.

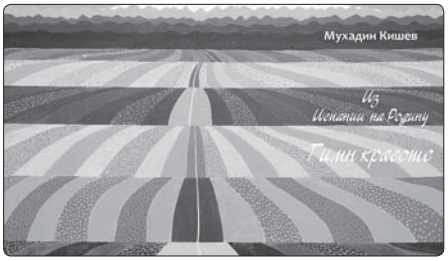

УФ-м щІыхь зиІэ и художник, КъБР-м и цІыхубэ сурэтыщІ, ЩІДАА-м и академик, Испаниемрэ щыпсэу, щІэх-щІэхыуэ Налшык къэкІуэж ди хэкуэгъу цІэрыІуэ Кіыщ Мухэдин и лэжьыгъэхэр щагъэлъагъуэ Сурэтыщ1 гъуэздж-хэмкІэ музейм. «Испанием къикІыу Хэкум - Дахагъэм и гимн» выставкэр къыззэрагъэпэщащ Къэбэрдей-Балъкъэрыр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 460-рэ, Художествэхэмкіэ Урысей академиер илъэс 260-рэ зэрырикъуна я щІыхькІэ.

Испаниемкъращу Хэкум къаша сурэт телъыджэхэр

● Гъэлъэгъуэныгъэхэр

КІЫЩ Мухьэдинрэ и щхьэгъусэ Мосс Жаклинрэ ныбжьыщІэ выставкэр къыщыізэІуахым зыкърагъэхьалІэфакъым, сурэтыщІым и узыншагъэм кьыззэримыхьым кьыхэкІыу.

Музейм и унафэщІ **Ремхен Еленэ** выставкэм кьрихьэлІахэм кьахуеджащ КІыщ Мухьэдин кьыгъэхьа тхыгъэм. Сурэтыщ1ым ар кьриГъэжьащ и ныбжьэгъуэм, и лэжьэгъуэхэм, и творчествэм дихьэххэм зэрызахуигъазэ фІэхъус гуапэмкІэ икІи Жаклинрэ абырэ фІыщІэ хуащ1ащ гъэлъэгъуэныгъэр кьыззэыгъэпэщ1ахэмрэ кьеКІуэІІахэмрэ. Зэщ1ьхьэгъуэсэхэм я тхыгъэм кьыщыхагъэщащ выставкэр щІзэхуащІыжкІэ зыкърагъэхьэлІэу сурэтыщІ гъуэзджэм дихьэххэм епсэлъыпІэну, пресс-конференц ирагъэкІуэкІыну зэрамурадыр.

Продюсер, культуролог **Марышевэ Розеттэ** жиІащ выставкэм щыгъуу Кіыщ Мухьэдин и цІэкІэ артфестиваль къыззрыззІуахыр. Ар къыззригъэпэщащ ШІэджэм район администрацэм и Іэтащхьэм. Абы хэтыну ныбжьыщІэхэмрэ щІалэгъуалэмрэ ятхынущ художникым и лэжьыгъэхэр къаззрыщ1ыхъуам теухуа сочиненэхэр. Гъэпэгъуэныгъэр щызззхуащ1ыжкІэ игъэпэжэнущ фестивалым пашэ щыхъуахэр.

Выставкэм къызэщІеубыдэ унэтІыныгъэ зэмылІуэжьыгъуэхэм ящыщ лэжьыгъэ 80-м щІигъу. Псалъэм папщІэ, утыку кьрахьащ Іэдакъэ щхьэгъуэм, и лэжьэгъуэм, и лэжьэгъуэхэм, и творчествэм дихьэххэм зэрызахуигъазэ фІэхъус гуапэмкІэ икІи Жаклинрэ абырэ фІыщІэ хуащ1ащ гъэлъэгъуэныгъэр кьыззэыгъэпэщ1ахэмрэ кьеКІуэІІахэмрэ. Зэщ1ьхьэгъуэсэхэм я тхыгъэм кьыщыхагъэщащ выставкэр щІзэхуащІыжкІэ зыкърагъэхьэлІэу сурэтыщІ гъуэзджэм дихьэххэм епсэлъыпІэну, пресс-конференц ирагъэкІуэкІыну зэрамурадыр.

Выставкэм я пІалъэ щагъэлъагъуэ кьудым щІэщыгъуэ ящыхъуа, «Кэнжэ щыщ амазонкэхэр» лэжьыгъэр. Художникым фІыуэ ильагъу сериехэм щыщу утыку кьриГъэжьащ «Си Андалузие», «Урыс щІымахуэ», щІыуэпсыр хъумэным триухуа «Щ1ыуэпсым сызэрихуэззышыр», «Африкэр Іззэвлъззэвщ», «Адаптация» сурэтхэр. Кіыщым и лэжьыгъэхэм щызэхихуэнащ гъащІэр зэрилъагъурэ кьызэрыщыхъуам теухуа сочиненэхэр. Гъэпэгъуэныгъэр щызззхуащІыжкІэ игъэпэжэнущ фестивалым пашэ щыхъуахэр.

Выставкэм къызэщІеубыдэ унэтІыныгъэ зэмылІуэжьыгъуэхэм ящыщ лэжьыгъэ 80-м щІигъу. Псалъэм папщІэ, утыку кьрахьащ Іэдакъэ щхьэгъуэм, и лэжьэгъуэм, и лэжьэгъуэхэм, и творчествэм дихьэххэм зэрызахуигъазэ фІэхъус гуапэмкІэ икІи Жаклинрэ абырэ фІыщІэ хуащ1ащ гъэлъэгъуэныгъэр кьыззэыгъэпэщ1ахэмрэ кьеКІуэІІахэмрэ. Зэщ1ьхьэгъуэсэхэм я тхыгъэм кьыщыхагъэщащ выставкэр щІзэхуащІыжкІэ зыкърагъэхьэлІэу сурэтыщІ гъуэзджэм дихьэххэм епсэлъыпІэну, пресс-конференц ирагъэкІуэкІыну зэрамурадыр.

Продюсер, культуролог **Марышевэ Розеттэ** жиІащ выставкэм щыгъуу Кіыщ Мухьэдин и цІэкІэ артфестиваль къыззрыззІуахыр. Ар къыззригъэпэщащ ШІэджэм район администрацэм и Іэтащхьэм. Абы хэтыну ныбжьыщІэхэмрэ щІалэгъуалэмрэ ятхынущ художникым и лэжьыгъэхэр къаззрыщ1ыхъуам теухуа сочиненэхэр. Гъэпэгъуэныгъэр щызззхуащІыжкІэ игъэпэжэнущ фестивалым пашэ щыхъуахэр.

Выставкэм къызэщІеубыдэ унэтІыныгъэ зэмылІуэжьыгъуэхэм ящыщ лэжьыгъэ 80-м щІигъу. Псалъэм папщІэ, утыку кьрахьащ Іэдакъэ щхьэгъуэм, и лэжьэгъуэм, и лэжьэгъуэхэм, и творчествэм дихьэххэм зэрызахуигъазэ фІэхъус гуапэмкІэ икІи Жаклинрэ абырэ фІыщІэ хуащ1ащ гъэлъэгъуэныгъэр кьыззэыгъэпэщ1ахэмрэ кьеКІуэІІахэмрэ. Зэщ1ьхьэгъуэсэхэм я тхыгъэм кьыщыхагъэщащ выставкэр щІзэхуащІыжкІэ зыкърагъэхьэлІэу сурэтыщІ гъуэзджэм дихьэххэм епсэлъыпІэну, пресс-конференц ирагъэкІуэкІыну зэрамурадыр.

Выставкэм я пІалъэ щагъэлъагъуэ кьудым щІэщыгъуэ ящыхъуа, «Кэнжэ щыщ амазонкэхэр» лэжьыгъэр. Художникым фІыуэ ильагъу сериехэм щыщу утыку кьриГъэжьащ «Си Андалузие», «Урыс щІымахуэ», щІыуэпсыр хъумэным триухуа «Щ1ыуэпсым сызэрихуэззышыр», «Африкэр Іззэвлъззэвщ», «Адаптация» сурэтхэр. Кіыщым и лэжьыгъэхэм щызэхихуэнащ гъащІэр зэрилъагъурэ кьызэрыщыхъуам теухуа сочиненэхэр. Гъэпэгъуэныгъэр щызззхуащІыжкІэ игъэпэжэнущ фестивалым пашэ щыхъуахэр.

Выставкэм къызэщІеубыдэ унэтІыныгъэ зэмылІуэжьыгъуэхэм ящыщ лэжьыгъэ 80-м щІигъу. Псалъэм папщІэ, утыку кьрахьащ Іэдакъэ щхьэгъуэм, и лэжьэгъуэм, и лэжьэгъуэхэм, и творчествэм дихьэххэм зэрызахуигъазэ фІэхъус гуапэмкІэ икІи Жаклинрэ абырэ фІыщІэ хуащ1ащ гъэлъэгъуэныгъэр кьыззэыгъэпэщ1ахэмрэ кьеКІуэІІахэмрэ. Зэщ1ьхьэгъуэсэхэм я тхыгъэм кьыщыхагъэщащ выставкэр щІзэхуащІыжкІэ зыкърагъэхьэлІэу сурэтыщІ гъуэзджэм дихьэххэм епсэлъыпІэну, пресс-конференц ирагъэкІуэкІыну зэрамурадыр.

Ди республикэм, Урысейм, хамэ къэралхэм я щІыхь тхыльхэр, орденхэр, дыщэ медалхэр Кіыщым къыхуагъэфэщащ. Абы и лэжьыгъэхэр 47-рэ дуней псом щыгъэлъагъуащ. Урысейм хамэ къэралхэми щекІуэкІа выставкэ 80-м щІигъум абы и сурэтхэр утыку къыщрахьащ. И гъащІэмрэ и гуащІэмрэ ятеухуа тхылъ, каталог зыбжанэ зыщІэкІащ. Апхуэдэхэщ Котляровэ Викторрэ Мариерэ я Іэдакъэ къыщІэкІа «Ладони протяни к огню души моей...», «Гимн красоте», философие щІэныгъэхэм я кандидат, Художествэхэмкіэ академием и щІэныгъэ-къэхутакІуэ институтым и лэжьакІуэ пажэхэм ящыщ Ступин Сергей и «Лъагэрыныгъэмрэгъуэзджэмрэ» монографиер.

Сыт нэхъыбэу зыщІэхъуэпсыр сурэтыщІыр? ЦІыхухэм телъыджэ, щІэныгъэ, гъэщІэгъэнэ ящыхъун, мыхьэнэ ин зиІэ, куэду зэхэуухуна лэжьыгъэ щхьэпэкІэ кьехьулІэнырщ. Выставкэм цІыху куэдым зэзыкърагъэхьэлІамрэ абыхэм я нэгум гукъэкІыжрэ дэрэжэгъуэрэ зэриплъагъуэмрэ и щыхьэтт КІыщым и мурадхэр, и лэжьыгъэхэр кьызэрехъулІам.

СурэтыщІым псалъэ гуапэкІэ, хьэузэхуэр хужаІзу, и лэжьыгъэхэм уэрагъэгупсысэр, купщІэ зэрагъэр кьыхагъэщу зэхьхьэм кьыщыпсэльащ КъБР-м ЦІыхубэ творчествэмкІэ и методикэ центрым и унафэщІ **Жылэ Анатолэ**, КъБР-м и Сурэтыщ1хэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ **Темыркъан Геннадий**, Шэджэм муниципальнэ районым и щІыпІэ самоуправленэм и Советым и унафэщІ **Уэдыжь Хьэсанш**, УФ-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэт, «Известия КБГАУ» журналым и редактор **Джырандокъуэ Верэ**, УФ-м и Сурэтыщ1хэм я зэгухьэныгъэм хэт **Бгъэжьнокъуэ Заурбэч**, КъБР-м и лІыкІуэу Краснояркэ, Пермь крайхэм щыІэ **Щэуей Альберт** сымэ, нэгъуэщІхэри.

КІыщ лъэпкъым я нэхъыжь **Мухьэрбийрэ** Мухьэдин и къуэ **Юрийрэ** фІыщІэ хуащ1ащ выставкэр кьызззыгъэпэщ1ащэмрэ абы зыкърезыхьэлІахэмрэ.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

● Теплъэгъуэхэр

ЩІымахуэр Налшыки къэсащ...
Сурэтыр **Къарей Элинэ** *трихащ.*

● Налшык

ИлъэсыщІэм зыхуагъэхьэзыр

Хьэсэнэй декоративнэ кьэкІыгъэхэр щагъэкІыу дэт Іуэхущ1апІэм щІидзауэ илъэсыщІэм зыхуегъэхьэзыр.

ХОЗЯЙСТВЭМ кьегъэщІыпІа щІы гектар бжыгъэхэр егугъуу зэрахъэ. Псей щІыхухэм кьадэкІуэу, мыбыхэм ягъэкІ туехэр, уэздыгьейхэр, хуабэщхэм удз гъэгъа зэмылІуэужьыгъуэхэр щоІ.

Зи чэущ къэса псей щІыкІуэр кьызэрыхахыным хуэдэу ягъэхьэзыр. Апхуэдэу щІадзауэ ягъэбелджылы ахэр щащэну щІыпІэхэри. Къапщтэмэ, нэгъабэ хабзэм кьезэгъыу кьызэІуаха псей бззэру Налшык 8 щІылэжьащ, щІыхухэм тыншу кьащ1ахун хуэдэу кьалэм и хьэблэ псоми ятегучэшауэ. Мы гъэми апхуэдэ щІыпІэхэм кьыхамыгъахуэмэ, ягъэмэщІэнукъым. Кьимыдэкіэ, «Декоративные культуры», «Горзеленхоз» Іуэхущ1апІэхэм я жыгхэм дамыгъэхэр градэзнущ, жыг кьэдыгъуахэм щІыхуэр щахъумэн папщІэ.

Ялэ псейкэр пхъэ лъакъуэхэр щІэту кьыздашэнущ. Иужьрей илъэс зыбжанэм гу зэрылъыфтащи, псей щІыкІуэр щІым хэтуи ящэ. ИлъэсыщІэ дауэдапщэхэм и ужькІэ ахэр хуиту уиз бжэІупэхэм, пщІантІэхэм, куэбжэпэхэм щыхэпсэж хъунущ, илъэсыщІэрэ къриблъэхьарэ жыгри кьызэтенауэ. Фигу кьэдгъэкІыжынщи, псейхэр зы илъэсым хуэзэу сантиметри 2 кьудейкІэ хэхъуэу аращ. Псей «инкубаторри» иджы хуэдэ лъэхъэнэм щІэтэхуэбжьауэ мэлажьэ: псей жьлэу жыгхэм кьыпащ1ыпкІахэр хасэ, илъэс, илъэсит1 хьуа цІыкІуэр ягъэІэпхъэу.

Псей жьлэр жыг лъабжьэм щыбгъэтынукъым. Ахэр зэхуэзыхьэс лэжьакІуэхэм кран зыщІыгъу техникэкІэ жыг щхьэкІэм кьыпах щыкІуртІымыр.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

● Щэнхабзэ

Фэеплъу къахуэна сатырхэр

Налшык и Театр Щхьуантіэм литературэмкІэ и пэшым щызззэхащ усакІуэ цІэрыІуэ Евтушенкэ Евгений и фэеплъ пшыхь.

Тхылъ фІыуэ зылъагъуэхэм я республикэ зэгухьэныгъэм и унафэщІ Шинкарёвэ Наталье тепсэльыхьащ зи усэ сатырхэр сыт щыгъуи ди цІыхубэм яку зэрыязэу кьекІуэкІа цІыху щІэджащэм и гущІэгъэм и лэжьыгъэ купщІафІэмрэ. Пшыхьым кьрихьэлІахэм ягу кьагъэкІыжащ литературэ тхыдэм іыдэкІэ хэува усэхэр, бэм ноби яІурылъ уэрэдхэр: «Хотят ли русские войны?», «Поэт в России больше, чем поэт», нэгъуэщІхэри.

Къызэхуэсахэр ирагъэплъащ пшыхьым и пэ кьихуэу ди цІыхухэм Зэрахэуупщ1ыхьар къэзыгъэльэгъуэж видеом. Гуапэт абы и усэхэмрэ и псалъэхэр зыщІэлъ узэрэдхэмрэ ди цІыхубэр зэрыщыгъуазэр плъагуну.

ЖАНХЪУЭТ Зузэ.

НэхъыфІхэм халъытэ

● ЕхъулІэныгъэ

Мыз Маринэ

«Урысейр нобэ» Дунейпсо хъыбарегъащІэ агентствэм, «Учительская газета»-м, УФ-м Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министерствэм къыдалыгъыу Математикэр егъэджыныкІэ Москва щыІэ центрым къэпщытэныгъэ щхьэпэ иригъэкІуэкІащ. Абы наІуэ къыщащІащ курыт школыр къззыуххэм математикэмкІэ я щІэныгъэр здынэсыр. Абыкіэ ехъулІэныгъэфІэр зиІуэ къэралым къыщалъытэ еджапІэ 500-м яхэхуащ ди республикэм щыщу школи 10.

Елпъэныгъэ-зэпеуэр зэрекІуэкІам къытхутепсэльыхьащ КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министерствэм Зи школ кІуэгъуэ мыхъуахэмрэ курыт егъэджэныгъэмкіэ и къудамэм и унафэщІ Мыз Маринэ.

- Маринэ, сыт хуэдэ пщалъэхэр кьащта математикэр нэхъыфІу щрагъэджу къэралым и курыт школ 500-р къыщыхахым?

- Ахэр куэд мэхъу. Іуэхур зыІутыр къзэыгъэльэгъуэ пщалъэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ курыт школыр къззыух классхэм къэрал къэпщытэныгъэм математикэмкІэ къыщагъэльагъуэ щІэныгъэм и лъагагъыр. Апхуэдэу къалъытэ школым и гъэсэнхэм ящыщу математикэмкІэ екІуэкІ республикэпсо, къэралпсо олимпиадэхэм увыпІэфІхэр къыщызыхьаухэм я бжыгъэр, Урысейпсо къэпщІэныгъэхэм школакІуэхэр зэрыпэлъэщыр. Къынэмыщ1ауэ, къапщІащ предмет хэхахэр егъэджэныныкІэ ехъулІэныгъэ лъагэхэр зыІорышІэхъэ курыт школхэри. Абыи кьыщыхэжаныкІащ ди школхэм ящыщ.

Гъэкіэ екІуэкІ апхуэдэ зэпеуэм ди республикэм щыщ школ зыбжанэ хэхуэрт. Ди гуапэ зэрыхъущи, мыгъэрей кьэпщІэнэныгъэм наІуэ кьиущІащ математикэр фІы дыдэу щрагъэдж, а предметымкІэ щІэныгъэфІ ныбжьыщІэхэм щыбгъэдалъхьэф, кьинэмыщІауэ, предмет хэхахэр куууэ щрагъэдж школхэм я бжыгъэм зэрыхэхъуар. «ТОП-500» дэфтэрым иджы ихуащ ди щІыналъэм щылажьэ курыт школи 10.

- Математикэр, нэгъуэщІ предмет хэхахэр фІыуэ щрагъэдж а курыт школхэм я щІэхэр къипІуамэ, ди гуапэ хъунут, Маринэ.

- Сэри си гуапэщ фІы и лъэныкъуэ къыхэжаныкІа Іэхуущ1апІэхэм я щІэр згъэІуну. Абыхэм яхэхуащ Налшык дэт курыт еджапІэхэм ящыщу плІы: лицей №2-р (унафэщІыр Мэлбахъуэ Борис Къасболэт и къуэрщ), курыт школ №95-р (унафэщІыр Емуэ Светланэ Гъузер и пхъурщ), курыт школ №9-р (унафэщІыр Коротких Ольгэ Алексей и пхъурщ), гимназие №14-р (унафэщІыр Жамборэ

Къэралым и журналистхэм я зэхуэсышхуэм

Иджыблагъэ Москва щекIуэкIащ Урысейм и Журналистхэм я союзым и XII съезд. Абы кърихьэлIат щIыналъэ 80-м къикIа цIыху 750-м нэс. Ди республикэм и лIыкIуэу зэхуэсым хэтащ КъБР-м и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщIым и кьалэнхэр зыгъэзащIэ Шаваевэ Разият, газетхэм, журналхэм я редактор нэхъыщхьэхэу Юрченкэ Наталье, Къардэн Мухьэмэд, Болэт Арсен, Доткъул Сэфарбий, Додуев Аскэр сымэ, журналистхэу Хулаевэ Марзият, Щоджэн Iэминат, Семёновэ Люаэз сымэ.

КЪЭРАЛЫМ я Журналистхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщI кьалэныр илъэс 25-рэ хъуауэ езыхьэкI **Богданов Всеволод** зэIущIэр кьызэIуихри иужьрей илъэситхум Союзым щекIуэкIа Iэхуэгъуэ нэхъыщхьэхэм кIэщIу тепсэлыхьащ. Абы кьыхигъэщащ зэгухьэныгъэм иIэ лъытэныгъэр иужьрей зэманым нэхъ лъагэ зэрыхьуар, экономикэ и лъныкьуэкIэ и Iэхуэхэр зэрефIакIуэр, журналист-ветеранхэм ядэIэпыкьуну Iэмал нэхъыбэ зэрагъэтар. Псом хуэмыдэу зэрыгушхуэ Iэхэугъуэу кьехъулIахэм ящыщу Журналистхэм я Дунейпсо Федерацэм щыщ зэрыхьуар, ЮНЕСКО-м меморандум кьызэрыдащтар. Абыхэм Урысейм и журналистхэм Iэмал кърат хамэ къэрал редакцэхэм нэхъ купщIафIэу ядэлэжьэну.

Журналистхэм я зэгухьэныгъэм и секретарь **Денис Токарский** жиIащ Союзым и пщIэр кьIэIэтын папщIэ абы и хозяйствэ лъэныкьуэм гулъытэ нэхъыбэ игъуэтын зэрыхуейр.

- Нэхъыбэу а гулъытэм хуэныкьуэр щIыналъэ кьудамэхэращ. Иужьрей зэманым кьыдохъулIэ а Iэхуэгъуэр ипэкIэ дгъэкIуэтэну, апхуэдэу щыщыткIэ, щIыналъэ пхыдзахэм мылъку и лъныкьуэкIэ я Iэхур ипэкIэ кIуэтэнущ, - жиIащ Токарский.

Къэрал Думэм ХъыбарегъащIэ политикэмкIэ, хъыбарегъащIэ технологиехэмрэ связямкIэ и комитетым и унафэщI, Урысейм и Журналистхэм я зэгухьэныгъэм и секретарь **Левин Леонид** зэрыжиIамкIэ, печатым, журналистхэм ятеухуауэ Думэм дэфтэр, хабзэ кьищтэн хъуамэ, абы жыдджэру холэжьыхь Iэнатlэм хэзыщIыкI экспертхэр, Iэхэум фIыуэ щыгъуазэ Iэщlагъэлlэр. Абыи кьыхигъэщащ щIыпlэхэм щыIэ кьудамэхэм нэхъри жыджэру я гуныкьуэгъуэхэр къэралым и орган нэхъыщхьэхэм нагъэсыным хущIэкъун зэрыхуейр, экономикэ и лъныкьуэкIэ абыхэм я Iэхэур зэрымыщIагъэуэр кьалъытэу, Думэм законопроектыщIэхэр кьыщыхалъхьэн папщIэ.

Апхуэдэу кьыдзэхуэсахэр хэтащ Секретариатым, къэзыпщытэ комиссэм, зэгухьэныгъэм и кьудамэхэм ялэжьахэм теухуа псалъэмакъым. КъинэмыщIауэ, Союзым и Уставым зэхъуэкIыныгъэ кьыхьыхьахэр кьалъытэри, ахэри кьащтащ. Уставым щIэуэ хагъэхьахэм щыщщ зэгухьэныгъэм и унафэщIыр пIалъитI нэхърэ нэхъыбэкIэ а Iэнатlэм пэрытыну зэрыхуимытыр.

Зэхуэсым и кьалэн нэхъыщхьэу щытар Урысейм и Журналистхэм я союзым и Iэтащхьэщlэр хэхыныр. 1992 гъэ лъандэрэ а Iэнатlэм пэрыт Богданов Всеволод иджырей хэхыныгъэхэм зэрыхэмытынур нэхъапэIуэкIэ хэIуущIыIу ищlат. А кьулыкъум хущIэкъуу щым зыкъагъэлъэгъуат, ауэ съездым щIидзэн и пэ кьихуэу тIум - Трофимов Андрейрэ Серебряный Романрэ зэрыщIегъуэжар кьыжаIащ. Зэгухьэныгъэм и унафэщIу IэIэткIэ хахащ **Соловьёв Владимир**.

Iэщlагъэм ирилажьхэм гуныкьуэгъуэ куэд яIэт, Iэмал ягъуэта щIыкIэ ахэр утыку кьрахьэну, зэрызэфIахыну щIыкIэхэм тепсэлъыхьыну гукъыдэж яIэт. Абыхэм ящыщ куэд утыкум кьыщыпсэлъащ, и щхьэ течауэ и гугъу ящlащ иужьрей зэманым Iэнатlэм пэрытхэм ягъуэт щыщIэныгъэхэм, зи кьалэн зыгъэзащIэу яуклахэм ятеухуауэ кьуанщагъэ зыбгъэдэлъхэр сэтей кьыззрамыщIым, нэгъуэщI куэдми.

Апхуэдэу IэгуауэшхуэкIэ даIыгъащ Якутие щIыналъэм кьикIа **Христофоровэ Марие** и кьэпсэлъэныгъэр. Ар зыгъэпIейтейр лъэпкъ журналистикэр зэрыдэхуэхэрат:

- ЩIыпlэ пхыдзахэм лъэпкъыбзэхэмкIэ кьыщыдэкI газетхэм, журналхэм я щыткIэм дегъэгузаво. Тедзапlэ нэхъ инхэм я тиражыр процентти 5 - 6-кIэ нэхъ мащIэ хъумэ, зи гугъу ещIы тедзапlэ щыкIуэм я тиражыр а бжыгъэм нэхърэ куэдкIэ нэхъыбэу йохуэх. А Iэхуэгъуэм хэкIыпIэ кьыхуэгъуэтын хуейщ, - жиIащ Христофоровэм.

Апхуэдэу зэхуэсым кьыщIэта гупсысэхэм ящыщщ Iэщlагъэм щIалэгъуалэ куэду кьызэрыхэмыхьэр.

- Иужьрей зэманым «блогерхэм» интернетым зыщIаубгъуащ, икIи ар язныкьуэхэм журналистхэм зэрыхабжэр щыуагъэу кьызолъытэ, сыту жыпIэмэ, интернетым сыт кьащIамыпсэлъми, хабзэ и лъныкъуэкIэ зыми жуаап ихыыркъым, - жиIащ «Московский комсомолец» газетым и редактор нэхъыщхьэ **Гусев Павел**.

Псоми гу лъатащ икIи гъэщIагъэн ящыхъуащ телевиденэм и канал нэхъыщхьэхэр съездым зэрыщымыIар. Телекамерэ зэрыщIэмытыр зэгухьэныгъэм иригъэкIуэкI лэжьыгъэр кьэралым кьызэрырифIэмыIуэхум и щыхьэту кьалъытащ икIи а щытыкIэм зегъэхьуэжьын папщIэ зэфIэгъэкIыпхъэхэм я гугъу ящlащ.

Зэман и пэкIэ къэралым и журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэкIауэ щытахэу Москварэ Санкт-Петербургрэ я журналистхэм кьагъэзэжри, Союзым щыщ хъужахэщ икIи ар «лъэбакъуэ тэмэму ячауэ» псоми кьалъытащ, Iэгуауи хуаIэтащ.

Богданов Всеволод илъэс 25-кIэ зэгухьэныгъэм щилажьхэр кьалъытэри, Союзым «ЩIыхь зиIэ и унафэщIу» хахащ.

Соловьёв Владимир кьызэхуэсахэм я пащхьэ хъыщыщпсалъэм кьыхигъэщащ зэгухьэныгъэр зыужьныгъэм и гъэзэгу бгъуфIэм теувэным зэрелэжьынур, Iэщlагъэм и пщIэр кьэIэтыжьыным кьарууэ иIэр зэрырихьэлIэнур.

ЦIыхубэ хъыбарегъащIэ Iэнатlэхэм нобэ кьалэн ин я пщIэ дэлъщ жылагъуэ гупсысэр зэфIэгъэувэныжмкIэ, хьэл-щэнфIэхэр хъумэныжмкIэ, мамырыгъэмрэ зэгурыIуэныгъэмрэ гъэбыдэныжмкIэ. Журналист Iэщlагъэ мытыншым ирилажьэ псоми Москва щекIуэкIа зэхуэсым ифI кьыдэкIыну догугъэри, ар икIэщIыпIэкIэ зыхэтщIэну ди гуапэщ.

Тхыгъэри сурэтри зейр
ЩОДЖЭН Iэминатщ.

Зэныбжьэгъугъэм и пшыхь

● Фестивалхэр

Къэрал Музыкэ театрым иджыблагъэ щекIуэкIащ Кавказ Ищхъэрэм и къэфакIуэ ансамблхэм я Зэныбжьэгъугъэм и фестиваль. Ар кьызэрагъэпэщащ КъБР-мрэ УФ-мрэ цIыхубэ къафэхэмкIэ щапхъэу кьыщалъытэ «Нал цIыкIу» сабий ансамблыр илъэс 30 зэрырикъум и щIыхьыкIэ.

ЗЭНЫБЖЬЭГЪУГЪЭ фестивалым кьрагъэблэгъащ щIыналъэ, урысейпсо, дунейпсо зэпеуэхэмрэ фестивалхэмрэ зи зэфIэкIхэр кьыщалъыта, Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгеим, Шэшэным, Ингушым, Осетие Ищхъэрэ - Аланием, Дагъыстэным, Къэбэрдей-Балъкъэрым я къафакIуэ гупхэр. Гуаздджэм и зэхьхьэгуалэм ныбжьыщIэ 450-м нэблагъэ зэхуиIэсащ.

Фестивалыр ягъэбжьафIащ цIыхубэ къафэхэмкIэ 2016 гъэм екIуэкIа дунейпсо зэхьэзэхуэм пашэ щыхъуа, КъБР-мрэ УФ-мрэ цIыхубэ къафэхэмкIэ щапхъэу кьыщалъытэ «Кавказ пшэплъхэр» (художественнэ унафэщIыр УФ-м егъэджэныгъэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, КъБР-м щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ Тхьэмокъуэ Мартинц), «Пщэдджыжь вагъуэ» урысейпсо зэпеуэм, Сочэ къафэхэмкIэ щекIуэкIа олимпиадэм я лауреат «Озорные девчата» (художественнэ унафэщIыр Тариевэ Тамарэщ), урысейпсо, дунейпсо зэхьэзэхуэхэм я Гран-прир къэзыхьа, Дагъыстэным и «Кавказым и щIэблэр» сабий-ныбжьыщIэ ансамблыр (художественнэ унафэщIыр Дагъыстэным егъэджэныгъэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ Казимовэ Марьямщ), 2016 гъэм Батуми кьалэм щекIуэкIа дунейпсо зэхьэзэхуэм и Гран-прир зыхуагъэфаща, кьафэхэмкIэ щапхъэу кьалъытэ «Эльбрус» ансамблыр (художественнэ унафэщIыр УФ-м щIыхь зиIэ и артист Соттаев Къанщауэщ), Адыгеим и «Мейкъуапэ и пшэплъхэр» сабий ансамблыр (художественнэ унафэщIыр Адыгэ Республикэм и цIыхубэ артист, КъБР-м щIыхь зиIэ и артист Наниз Айдэмырщ), Осетие Ищхъэрэ - Аланием Сабий творчествэмкIэ и республикэ унэм и «Маленький джигит» ансамблыр (художественнэ унафэщIыр УФ-м щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, Осетие Ищхъэрэ - Аланием егъэджэныгъэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ Кокаев Таймуразщ), Нартан къуажэм лъэпкъ кьафэхэмкIэ и «Ваграуэ цIыкIу» (художественнэ унафэщIыр Кьурашэ Эдикщ), КъШР-м и «Ридадэ» (художественнэ унафэщIыр Тание Валерэщ), Шэшэным и «Даймохк» (художественнэ унафэщIыр УФ-м щIыхь зиIэ и артист Ахмадов Рамзанщ), дунейпсо фестивалхэм я лауреат, дунейпсо зэпеуэхэм я Гран-прир зыбжанэрэ зыхуагъэфэща, Сочэ кьалэм щекIуэкIа XVIII дунейпсо щIалэгъуалэ фестивалым хэта «Нал цIыкIу» ансамблхэр (художественнэ унафэщIыр Ингуш, Къэбэрдей-Балъкъэр республикэхэм щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ я лэжьакIуэ Куэшей Аликщ), нэгъуэщIхэми.

Ныбжьыщlэхэм удахьэхыу кьагъэлъэгъуащ Кавказым ис лъэпкъхэм я къафэ лIэужьыгъуэхэм я дахагъэмрэ уардагъэмрэ, утыку итыкIэр. ЩIэблэм къафэ гъуазджэр я псэм зэрыхэлымрэ лъэпкым кьыдэгъэгурыкIуэ а щэнхабзэ хъугъуэфIыгъуэм и курыхыр зэрахъуэмэрэ уримыгушхуэн плъэкIыртэкъым. ЩIалэ кьуданхэмрэ пщащэ зэкIужьхэмрэ кьафэм щаIэ зэфIэкIхэр зэрагъэлъагъуэм кьыдэкIуэу Iэмал яIащ гъуэгъу лъэпкъхэм я щэнхабзэмрэ гъуаздджэмрэ зыкагъэгуэзэну, зыр адрейм дэгуэшэну. Ныбжьыщlэхэр нэхъ гъунэгъуу зэрыщIыхуащ, зэпсэлъащ, я зэныбжьэгъугъэр нэхъри ягъэбыдэну, дяпэкIи зэкIэлъыкIуэну зэгурыIуащ.

КъБР-м ЦIыхубэ творчествэмкIэ и методикэ центрым и унафэщI **Жылэ Анатолэ** «Нал цIыкIу» ансамблым и художественнэ унафэщI Куэшей Алик иритащ КъБР-м ЩэнхабзэмкIэ и министерствэм и щIыхь тхылъыр.

Куэшейм фIыщIэ яхуищIащ пшыхьыр кьызэзыгъэпэщащэмрэ абы хэтахэмрэ. Фестивалыр зыгъэдэжа кьэфакIуэ гупхэр ягъэпэжащ, фIыщIэ тхылъхэр, кубокхэр ираташ.

ТЕКIУЖЬ Заретэ.
Сурэтхэр
Къарей Элинэ *трихащ.*

Iэщlэр къытрахащ

Къэбэрдей-Балъкъэрым щокIуэкI «Iэщlэ» Iуэхугъуэр.

2017 ГЪЭМ щэкIуэгъуэм и 15-м Урысей МВД-м Май районымкIэ и кьудамэм полицэм и участковэ уполномоченнэм лэжьыгъэр щригъэкIуэкIым, илъэс 52-рэ зи ныбжь цIыхухъум, Май кьалэм щыпсэум, кьыгрихащ хабзэм къемызэгъыу ихъумэ Iэщlэр.

ЦIыхухъум зэрыжиIамкIэ, дунейм ехьжа и адэм и фочыр и адэ-анэм я унэм кьыщигъуэтащ, ар щызэщIикъуэм.

Iэщlэр КъБР-м щыIэ МВД-м и ЭКЦ-м ирагъэхьащ. Ар «ТОЗ-БМ» щакIуэ фочщ, лажьэ имыIэу.

Иджыкlэ ирагъэкIуэкI Iэщlэм теухуа кьэпщытэныгъэхэр.

КъБР-м щыIэ МВД-м и пресс-Iуэхущlапlэ.

Дагъыстэным къыщыхэжаныкIахэр

● Грэпплинг

Мэхъэчкъалэ щекIуэкIащ грэпплинг ымкIэ (бэнэкIэ лIэужьыгъуэ псори къызэщIеубыдэ) Дагъыстэным и чемпионат зэIуха. ЕкъулIэныгъэ яIэу абы хэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсменхэр.

ЩЫБЭНА хьэлъагъым кьыщыпэлъэщыщым кьыхэкIакъым Урыс Мухьэмэдрэ Шэт Юнусрэ. Я хьэрхуэрэгъу псоми нэрыльагъуу ефIэкIри, абыхэм пашэныгъэр яубыдащ.

Дыщэ медалыр зыIэригъэхьэным зымащIэ дыдэщ иIэжар ЦIыпIынэ Ратмир. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, ар финалым кьыщыхэгъэщIащ икIи дыжьыныжмкIэ арэзы хъун хуей хъуащ.

Жэз медалыр кьыльысащ Шыгъушэ Астемыр.

КЪАУДЫГЪУ Заур.

МафIэм удэджэгу хъунукъым

Мы гъэм и мазипщIым Къэбэрдей-Балъкъэрым мафIэс 21-рэ кьыщыхъуащ сабийхэр мафIэм зэрыриджэгум и зэранкIэ. Абыхэм ныбжьыщIитIым фэбжь хахащ.

ДРИПЛЪЭНТИ а мафIэс язныкьуэхэр кьызэрыхъуам.

Аруан куейм хьыкъ Псыгуэнэсу кьуажэм накьыгъэм и 21-м цIыхухъум и унэ хадзэм ежьужьыр щигъэсырт. Дакьикъэ бжыгъэкIэ Iэхуэм теплъэкъуа адэм илъэс 14 хьу и кьуэм мафIэм хидзэу щIидзащ я щIалIэр щызэщIакьуэм зэхуахьэса пластик птулькIэхэмрэ псынщIэу кьэлыд ежьужьхэмрэ. Зы медан гуэрым мафIэр кьэлыдри, ныбжьыщIэм и нэкIумрэ и пщэмрэ исащ. Ар сымаджэщым яшэри, махуэ бжыгъэкIэ кьыщIэзащ. И насыпти, и щIыфэм и проценти 10-м нэблагъэрт исар.

Ныбжьыщlэхэм язныкьуэ Iэмэпсымэхэр тэмэму кьызэрамыгъэсэбэпырым кьыхэкIыу щыIэщ мафIэс кьыщыхьу. Абы хэльщ адэ-анэхэм я кьуанщагъэ, сабийхэм фэтыджэн уэздыгъэкэр, газ хьэкуэр, зэрагъэхуабэ Iэмэпсымэхэр щIагъэнэну хуит зэращIымкIэ. Псалъэм папщIэ, наркьыгъэм и 31-м Шэрэдж районым хыхьэ Жэмтхьэлэ Ипщэ кьуажэм кьыщыхъуам ныбжьыщIэм фэбжь хихащ. Илъэс 17 хьу Д. Jьэкум мафIэ щрищIэм бензин кьиГъэсэбэпащ. МафIэр кьиури, щIалэм и щыгъынми кьыщIэнащ икIи мафIэс фэбжь хьэпъэ игъуэтащ.

МафIэм хуэсакъым зэрыхуейр сабийм хэпхьапхъэщ щыщIыкIым щыщIидздзауэ. Сабийхэм кьыгурыгъэIуапхъэщ мафIэдзым уриджэгу зэрымыхъунур, мафIэсыр щIыхум дежкIэ зэрышынагъэр. Сабийхэм ящIэн хуейщ мафIэс кьэхьу хъужькIыхъэмэ здэпсэлъэну телефоныр.

МафIэсым зыщщыхъумэнымкIэ хабзэр тKийуэ гъэзэщIэнымрэ сабийхэм сыт щыгъуи уи нэIэ ятетыныжрэщ а гъэзэгъэум ущызыхъумэнур.

СЭБАН Арсен.

Редактор нэхъыщхьэм и япэ къуэдзэ ЖЬЭКIЭМЫХ'ЪУ Маринэ

Редколлегием хэтхэр:

ХьэфIыцIэ Мухьэмэд (редактор нэхъыщхьэ), **Жыласэ Заурбэч** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Къаншокъуэ Эллэ** (жэуап зыхь секретарь), **Къардэн Маритэ, НэщIэпыджэ Замирэ, Хьэжыкъарэ Алик, ЩхьэщIэмыщI Иэз.**

Езыгъэтхахэр

«Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

КъыдэзыгъэкIэжмрэ редакцэмрэ я хэщIапIэр

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Ленинным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ IуэхухэмкIэ - 42-22-86; кьуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ - 42-57-59; щэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ Iуэхущlапlэхэм ядэлэжьэныжмкIэ - 42-60-53; хъыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ письмохэмкIэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 40-15-31; зэдэжьакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 40-69-32; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iэнатlэм - 42-26-41; сурэтхэым - 42-75-78.

Мы кьыдэкIыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарь **Къаншокъуэ Эллэ**, *редактору* **ЖьэкIэмыхъу Маринэ**, *корректорхэу* **Щоджэн Заирэ** *(3, 4-нэ нап.),* **Щоджэн Иннэ** *(1, 2-нэ нап.). КомпьютеркIэ газетым и тепльэр ящIащ* **Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ,** *сурэтхэм елэжьар* **Бицу Жаннэщ.**

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер Iэнатlэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Iэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531● Тираж 3.417 ● Заказ №1520